

mpkšlas menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1975 METAI

SPALIO MĖN. 25 D. / OCTOBER 25, 1975

PART TWO — Nr. 250 (43)

Šiame numery

Drąsa griebti už gerklės tiesą. Pokalbis su kun. Bourdeaux. Religijos ir komunizmo studijų centro direktorium. Čiurlionis Hartfordo universitete. Adolfo Valeškos studija ir darbai. Onos Mikailaitės eilėraščiai. Andriejus Sacharovas — taikos nobelininkas. "Antras kaimas" ruošiasi gastrolėms.

Kertinė paraštė

DRĄSA GRIEBTI UŽ GERKLĖS TIESĄ

Nežiūrint gražaus ir vaizdingo iliaus, pavergtos Lietuvos rašytojai šiandien naujų amerikų neparodo. Beletristikoje, eilėraščiuose, dramose prisilaiko šmintingo principo — atsarga gėdos nedaro: jei nori kritikuoti, kalbėk beveik viską, bet neliesk raudono bokšto, kuriame patogiai tupi partijos ideologai. Neliesk, nes iškliūsi!

Tačiau, bėpolemizuodami, rašytojai kartais pasako daug karčios tiesos. Štai įdomi kontroversija, įvykusi, besvarstant dabartinę Lietuvos apsakymo būklę (L. M. 75.IV.19). Kritikė Jūratė Sprindytė pasisako apie L. Jacinevičiaus "Keičių gyvenimo būdą": "Tai geri apsakymai, prasmingi ir meniškai. O kažko juose stūgta, kaip visoje mūsų šios dienos literatūroje. Probleminių akcentų, įkarščio, gilesnio skaudėjimo, drąsos griebti už gerklės tiesą". J. tai atsako pats Jacinevičius: "Praeitais ir užpraeitais metais buvo mažai apsakymų. Priežastys paprastos: redakcijos ir leidykla pradėjo labai siaurai reglamentuoti tematiką ir problematiką (...) kritika, vertindama bet kokį tematinį pasispaudimą, paprastai pareiškia, kad autorius nesprenčia aktualių laikmečio problemų".

Is abiejų pasisakymų aiškiai matyti tikrai ironiška rašytojų padėtis Lietuvoje. Kritikai iš jų reikalauja "tiesos už gerklės graibymo", gi leidykla, partinių cenzorių prižiūrima, tenori tik siauro kovtino s'cialistinio kryptingumo. Rašytojams pagaliau nusibodo ginti tarybinį žmogų nuo fašizmo, kurio jau sentai nėra, arba nuo kapitalizmo, iš kurio plaukia taip reikalinga duona. Nemažiau nusibodo verkšlenti dėl išnaudojamų kolonijū, kurių nepriklaušomybė šiandien okupuota Lietuva gali tik pavydėti. Lietuviams gi nėra gilesnio skausmo kaip Lietuvos okupacija ir iš to kylantis tikėjimo, žmonių teisių ir pačios lietuviybės persekiojimas. Apie tai tikriausiai autoriai rašytų ir stilingai, originaliai laužytų nusipenėjusio blogio sprandą... Bet

ar galima? Viešpatie, ar galima? Nuo švenčionių iki Palangos visa Lietuva vienbalsiai atsakys: Ne, negalima! Mums grasina kalėjimu, Sibiru, psichiatrine ligonine. Ir kas lieka žodžio kūrėjui? Tik slegiantis klausimas: "Ka aš turiu daryti?" Kaip nors sukurti? Kalbėti pusiau burna? Neprisakyti. Zaisti užuominom's, alegorijomis? Būti hermetišku? Su didele jėga versti A. Mickevičių, Fr. Hoelderliną, R. M. Rilke, T. S. Eliotą, R. Frostą... Būti kiek gailint vakarietišku ir labai geru savo kalbos žnovu? Pagaliau pulti miesčioniškumą ir visokią materialistinę menkystę

Štai kodėl savo rašuose autoriai taip dažnai kelia tiesos, grožio, nuoširdumo, pasiaukojimo reikšmę. Smerkia tuščią šlovę, patogumą ir naudą. Ypač niekina vergavimą daiktams.

J. Mikelinškas, supažindindamas skaitytojus su savo knyga "Zvaigždžių dulkės", rašo: "Šiandien mes esame turtingi — turime daug visokių reikalingų ir nereikalingų daiktų, o dar daugiau tikimės visko turėti rytoj. Tai, žinoma, džiugu. Tik nelabai linksma, kad mes, užhipnotizuoti šito džiaugsmo, neretai imame ir pamištame, jog kiekvienas išgytas daiktas užima tam tikrą vietą ne tik ant žemės, bet ir žmogaus širdy. Patogiai įsikūręs, jis sugeba išstumti iš tos nedidelės širdies aibę gerų dalykų: meilę teisybei, sąžiningumą, dorumą, gailėstingumą, užuojautą, kilnumą, dosnumą, mandagumą, riteriškumą, grožio troškimą, svajonę..."

Aukso žodžiai. Būtų gera, jeigu į šias mintis įsigilintų partijos šulai ir jų pastumdėliai saugumiečiai, kurie nūdien nesąžiningai terorizuoja žmones, mylinčius savo tikėjimą, savo praeitį ir trokštančius pagrindinių teisių.

Kituro poetas Sigita Geda rašo: "Keista, bet juo arčiau mūsų dienu, tuo mažiau mes linke pasiduoti fantazijai, improvizacijai, laisvai atrinkti ir komponuoti detales, pasikliauti individualia patirtimi". Ir šiame pasakyme ataidi lietuvių poeto rauda. Juk prieš

Lietuva bus viena svarbiųjų mūsų veiklos sričių

Pasikalbėjimas su Michaeliu Bourdeaux, Religijos ir komunizmo studijų centro direktorium

Anglijoje, netoli Londono, veikia Religijos ir komunizmo studijų centras. Jo patalpose Marija Matulevičiūtė užrašė pasikalbėjimą su Centro direktoriumi, anglikonų kunigu Michaeliu Bourdeaux.

— Gal trumpai papasakotumėte apie Religijos ir komunizmo studijų centrą, kuriam jūs vadovaujate.

— Centras buvo įsteigtas prieš penkerius metus. Jo paskirtis yra rinkti ir kaupti informaciją apie religiją komunistiniame pasaulyje ir ją kuo plačiau paskleisti krikščionims; žmonėms, kurie domisi žmogaus teisėmis; visiems, kurie nori daugiau patirti apie tikinčiųjų padėtį Sovietų Sąjungoje ir Rytų Europoje aplamai. Prieš metus mes persikėlėme į savo naują būstinę ir pasivadavome Kestono kolegija. Mūsų kolektyvas palaipsniui išaugo iki dvylikos asmenų, bet mums reikia kur kas daugiau darbuotojų.

— Spaudoje buvo minėta, kad keturi "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" numeriai atvyko į Jūsų centrą. Kodėl buvo pasirinktas jūsų adresas?

— 12-sis, 13-sis, 14-sis ir 15-sis "Kronikos" numeriai buvo persiųsti mūsų Centru, nes jų pirmasis gavėjas nusprendė, kad mes su jais elsimės atsakingai. Mūsų pagrindinis uždavinys buvo užtikrinti, kad "Kronikos" pasiektų tuos žmones, kuriuos jų siuntėjai buvo nurodę — pavyzdžiui, lietuvių dienraštį "Drauga" Chicagoje.

— Kaip ir kada jūs pradėjote domėtis Lietuva?

— Prieš dvidešimt metų — kai aš pradėjau domėtis Sovietų Sąjunga. 1959-aisiais metais aš studijavau Maskvos universitete. Kadangi aš ypač domėjausi religija, aš stengiausi patirti apie visas tautas, ne tik apie rusus, ir ypač apie tas šalis, kuriose religinė dvasia tebebuvo stipri. Studijų Maskvoje metu, aš susipažinau su keletu lietuvių ir tuoj supratau, kad tai, apie ką jie man pasakojo, verta daug platesnio dėmesio. Steigdami Kestono kolegiją, mes jau neabejojome, kad Lietuva bus viena svarbiųjų mūsų veiklos sričių.

— Kokį įspūdį Jūs susidarėte iš "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" apie Lietuvos tikinčiųjų viltis ir siekimus?

kelerius metus dėl per daug fantazuojančios improvizacijos pozicijos knygoje "26 rudens ir vasaros giesmės" Geda buvo puolaamas partinių literatūros rangovų. O kritikas V. Kubilius, pabandęs ginti individualaus talento pirmąją kūryboje, susilaukė griežto papeikimo.

Atseit, graibymo už gerklės privilegija (ne metaforiška, o tiesiog tikroviška) turi tik Maskvos patikėtiniai. Jų galia — jų ir tiesa.

Kristaus kančia

Lietuvių liaudies menas

— Man atrodo, kad katalikai Lietuvoje, kaip ir daugybė kitų krikščionių Sovietų Sąjungoje, yra nepaprastai ištroškę ryšio su pasaulio krikščionijos kaimienu. Su šiuo troškimu į mus kreipiasi ne tik lietuviai. Į mūsų Centrą nuolat plaukia dokumentai iš Sovietų Sąjungos, kuriuose aprašoma įvairių krikščioniškųjų Bažnyčių padėtis. Ar jūs galite mums padėti — klausia jie. Ar jūs galite mums padėti nušviesti mūsų padėtį Vatikanui, kitoms krikščioniškoms institucijoms, pasaulio viešajai nuomonei, Jungtiniams Tautoms? "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikoje" mes randame gausybę smulkios informacijos iš miestelių ir kaimų, iš visos Lietuvos. "Kronikos" leidėjai ją kaupia ir skelbia, norėdami supažindinti pasaulį su Lietuvos tikinčiųjų vargais ir kančiomis.

— Ar teisybė, kad jūs planuojate išleisti ištrauką iš "Kronikos" rinkinį anglų kalba?

— Taip. Ir dar daugiau. Lietuviškosios "Kronikos" jau leidžiamos anglų kalba Jungtinėse Amerikos Valstybėse. To mes nenorime kartoti. Mūsų ypatingas uždavinys yra analizuoti "Kronikų" medžiagą ir paskirstyti ją temomis. Šis darbas dar prašosi nuveikiamas, ir mes jo griebsimės, bet žymiai išsamesnės studijos rėmuose — studijos apie visą Katalikų Bažnyčią Sovietų Sąjungoje, įskaitant Ukrainą. Mes ką tik gavome iš Fordo įstaigos New Yorke pinigines paramos šiam ypatingam projektui. Tai igaalins Kestono kolegiją žengti didelį žingsnį priekin. Mes tikimės sutamprinti ryšius su lietuvišiais — ir Lietuvoje ir užsienyje. Mes taip pat tikimės pristatyti Lietuvos problemą plates-

niuose rėmuose. Daugelis žmonių Vakaruose jau yra susipažinę su religijos padėtimi Sovietų Sąjungoje, bet apie Lietuvą nežino, palyginant, nedaugelis. Mes norime, kad visi tie žmonės pradėtų domėtis ir Lietuva.

— Šiuo metu išamios ištraukos iš "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" nuolat spausdinamos Jūsų Centro žurnale, "Religion in Communist Lands" — "Religija Komunistinėse Šalyse". Gal supažindintumėte mus su šiuo žurnalu?

— "Religija Komunistinėse Šalyse" yra Kestono kolegijos ir "Religijos ir komunizmo studijų centro" žurnalas. Mes pradėjome jį leisti 1973 metais, ir dabar jis išeina kas du mėnesius. Jis apima religiją visoje Rytų Europoje, neįskiriant ir nekrikščioniškųjų religijų — islamo, judaizmo, bu-

dizmo. Pavyzdžiui, mes pirmieji paskelbėme daug medžiagos apie budistus Buriatijos - Mongolijos respublikoje — medžiagos kurią Vakaruose būtų labai sunku kur nors kitur išspausdinti. Kitaip tariant, mūsų žurnalas yra vienintelis tokios rūšies leidinys Vakaruose. Mes tikimės, kad jis augs ir plis ir aprūpins savo ypatingą informaciją skaitytojus ir nekomunistiniame ir komunistiniame pasaulyje. Besilankydamas Maskvoje šių metų pradžioje, aš patyriau, kad eilė žmonių tenai jau žino apie mūsų žurnalą. Tai mus dar labiau paskatino tolesniems žygiams. Nedidelis kiekis mūsų žurnalo egzempliorių siunčiamas į Lenkiją, Čekoslovakiją ir kitas šalis. Bet mūsų žurnalas taps tikrai naudinga, kai mes galėsime jį išversti į įvairias Rytų Europos kalbas. Tai vienas iš mūsų ateities projektų.

— Kaip, Jūsų manymu, Vakarai gali geriausiai padėti tikintiesiems Sovietų Sąjungoje?

— Kada tik aš besilankydavau Sovietų Sąjungoje, tikintieji su kuriais man tekdavo kalbėtis, vis pabrėždavo vieną dalyką: "Būkite mūsų balsu, kalbėkite už mus, atpasakokite mūsų padėtį, kokia ji yra tikrovišė". Tai tapo svarbiausiuoju mano gyvenimo uždaviniu ir pagrindiniu mano vadovaujamos Kestono kolegijos tikslu. Mes esame įsitikinę, kad jau pats objektyvus informacijos išspausdinimas Vakaruose pagerina tikinčiųjų padėtį Sovietų Sąjungoje, nes jie — nepaprastai trokšta, kad jų padėtis ir patirtis susilauktų atgarsio užsienyje. Jų žodžių ir idėjų pasirodymas spaudoje suteikia jiems dvasinės ir filosofinės paramos, pakelia jų dvasią. Jie patiria, kad užsienyje vis dėlto yra žmonių, kurie jais rūpinasi, už juos meldžiasi, kalba apie juos. Ir savąja veikla mes jau sugebėjome jiems šiek tiek padėti. Mums žinoma visa eilė atvejų, kur mūsų pastangos išgarsinti kai kuriuos asmenis palengvino jų padėtį ir sušvelnino valdžios spaudimą. Organizacija Amnesty International (Tarpautinė amnestija) veikia panašiu būdu, ir mes padedame jiems suorganizuoti akciją to ar kito asmens laubai. Mes patys tokios akcijos neorganizuojame, bet suteikiame žinias, kuriomis remiantis, galima pradėti veikti.

Tikintieji užsienyje gali ir kitais būdais padėti tikintiesiems Rytų Europoje ir Sovietų Sąjungoje. Pavyzdžiui, Sovietų Sąjungoje siaučia tikras religinės literatūros badas, ir aš stengiausi įtikinti krikščioniškas bažnyčias Vakaruose, kad jos įsteigtų religinės literatūros Sovietų Sąjungai fondą. Tokiame fonde rastų vietos ir religinė literatūra lietuvių kalboje. Įsteigus tokį fondą, jame susitelktų religinės literatūros atsargos, kurios palaipsniui pasiektų Sovietų Sąjungą. Šiuo metu jau veikia ypatingas Šventraščio fondas, ir pavieniai šventraščio egzemplioriai jau pasiekia Sovietų Sąjungą.

(Nukelta | 3 psl.)

POKALBIS SU MICHAELIU BOURDEAUX

(Atkelta iš 1 psl.)

— *Vienam savo straipsniui Jūs paskelbėte labai reikšmingą idėją — Jūs pareiškėte, kad krikščionys Rytu Europoje savaip padeda krikščionims Vakaruose. Ką Jūs turėjote omenyje?*

— Taip, šis klausimas susijęs su mano pastoraline veikla ir su mūsų darbais Kestono kolegijoje. Daugelis žmonių Vakarų Europoje ir JAV-ėse gyvena medžiaginiame pertekliuje, bet jie dažnai nutolsta nuo Bažnyčios dvasinės tikrovės ir ima pamiršti Kristaus gyvenimo reikšmę šiandienos būčiai. Mano giliu įsitikinimu, Naujasis Testamentas daug artiemesnis krikščionims Rytų Europoje, negu mums. Jie yra patyrę Kristaus kančią savo pačių kūnais ir dvasiomis. Bet kadangi Rytai ir Vakarai priklauso vienai Bažnyčiai — Švento Povilo žodžiais, Kristaus Kūnui — mes galime iš jų pasimokyti, nes mes esame jų dalis. Ir ko jie mus gali pamokyti, tai patirties, kuri gimsta iš kančios. Kodėl komunizmui nepavyko per 57-erius metus sunaikinti religijos? Nes persekiojimai tik sustvirtino krikščionybę. Ir mums, Vakaruose, labai reikėtų persiimti tokių tikėjimų, kuris žėri priešpaudoje. Krikščionys, kenčiantys už savo tikėjimą Lietuvoje, Sibire, ir kitose Sovietų Sąjungos dalyse, mums suteikia ypatingą pavyzdį. To pavyzdžio dėka, daugelio žmonių Anglijoje ir JAV-ėse gyvenimai jau yra esminiai pasikeitę.

— *Jūs neseniai lankėtes Sovietų Sąjungoje. Kokios tenai tikinčiųjų nuotaikos?*

— Kas man ypač krito į akį, tai nepaprastas noras ryšius su Vakarais. Su kuo tik aš besikalbėjau — su etniniais tikinčiaisiais, Intuistais, Bažnyčios atstovais, Partijos nariais — jie visi nepaprastai geidžia ryšių su Vakarais. Jie geidžia patirti, ką mes galvojame, ir įvairiausiais būdais stengiasi užmegzti ryšius, nutiesti bendravimo linijas. Sovietinė visuomenė atrodo žymiai laisvesnė. Nestupraskite manęs klaidingai. Aš nesakau, kad režimas sutelkė daugiau laisvės. Aš nesakau, kad KGB šiuo metu yra pakankamai galiną tiems laisvės reikalavimams užgnaužti. Tai būdinga visiems Sovietų Sąjungos gyventojams, bet ypač krikščionims.

— *Vakarais jau suplaukė ir tebeplaukia daug informacijos apie tikinčiųjų padėtį Sovietų Sąjungoje ir Rytų Europoje. Kokiai buvo šis poveikis?*

— Prieš mus, Vakaruose, dar ligas kelias. Pavyzdžiui, krikščionys Sovietų Sąjungoje įteikė man apeliacijas Pasaulio Bažnyčių Tarybai bei kitoms svarbioms tarptautinėms krikščionių organizacijoms. Aš jaučiu, kad šios organizacijos dar nėra pakankamai susipažinusios su tikinčiųjų problemomis Rytų Europoje. Mūsų būkliškai Sovietų Sąjungoje norėtu, kad Pasaulinė Bažnyčių Taryba, Jungtinės Tautos ir Vatikanas parodytų daug daugiau energijos tikinčiųjų teisių gynime ir tals reikalais kreiptųsi teisiškai į sovietų pareigūnus. Mes Kestono kolegijoje pilnai įjems pritariame. Mes panaudosime visas savo išgales tam tikslui pasiekti. Didelė dalis Rėlijijos ir komunizmo studijų centro veiklos ir yra nukreipta ta linkme. Štai vienas pavyzdys. Mes jau eilę metų aktyviai bendradarbiaujame su Britų Bažnyčių Taryba, ir mūsų pastangų dėka ši organizacija pasidarė žymiai veiklesnė Rytų Europos tikinčiųjų atžvilgiu už bet ku-

rią kitą Bažnyčių tarybą visame pasaulyje. Pirmą jė išleido studiją vardu "Discretion and Valor" — "Atsargumas ir narsumas", kurioje apžvelgiama religinė padėtis kiekvienoje Rytų Europos šalyje. Dabar mūsų uždavinys yra su šia knyga supažindinti Bažnyčių Tarybas visam pasaulyje. O apšvieta veda prie veiklos. Viso to neįmanoma pasiekti per dieną. Tai dešimties metų mūsų veiklos vaisiai.

— *Ką Jūs norėtumėt pasakyti mūsų klausytojams šio pokalbio užbaigiant?*

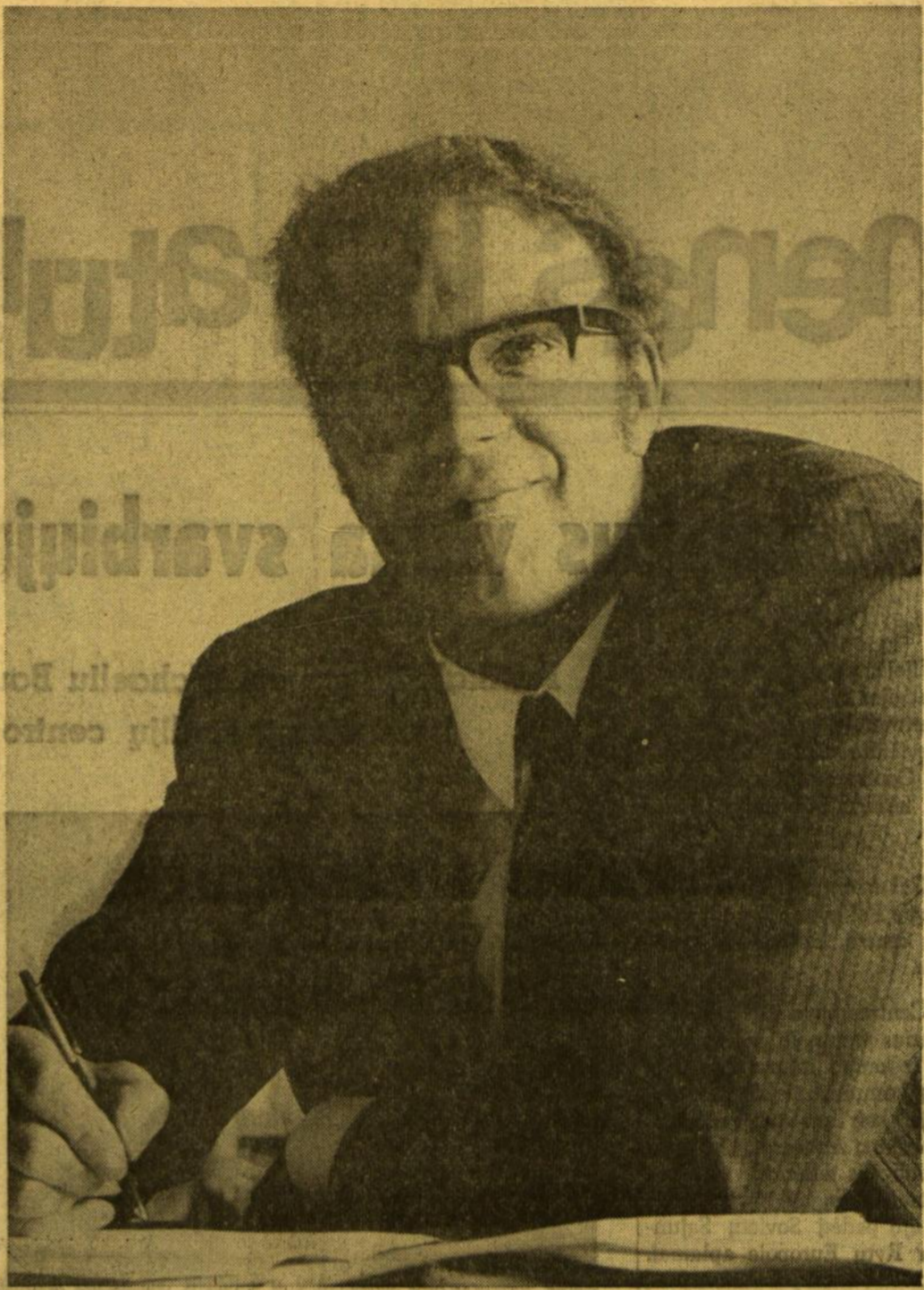
— Aš norėčiau pabrėžti, kad Vakaruose atsiranda vis daugiau žmonių, kurie domisi religinių gyvenimų Sovietų Sąjungoje bei Rytų Europoje ir kurie nori būti apie jį išsamiai informuojami. Todėl mums reikia iš Sovietų Sąjungos ir Rytų Europos smulkmeniškos informacijos. Kuo daugiau tokių informacijos mus pasieks, tuo daugiau mes galėsime tu kraštų tikintiems padėti, sudominti tuo įvairias grupes užsienyje ir paskatinti jų veiklą. Mums reikia vietinio pobūdžio žinių, informacijos apie tai, kas dedasi miestuose ir miesteliuose ir kahtuose. Kuo daugiau ta informacija susijusi su asmenimis, tuo lengviau mums ją paskleisti ir išgarsinti, nes žmones galima daug lengviau sudominti, kas atsitinka asmeniui, asmeniniams pergyvenimais. Pavyzdžiui, "Kronikas" 13-me numeryje mes radom medžiagos apie Petrą Plumpą ir kitus asmenis, kurie buvo uždaryti kalėjimui po teismo Vilniuje. Šią informaciją mes plačiai paskelbėme ir susilaukėme atgarsio, nes ji yra asmenišką pobūdžio. Mes patyrėme, kad vakariečiai ima uoliau rūpintis tokiais žmonėmis, kuriuos jie pažįsta, kaip asmenis. Sakylim, penkių žmonių teismo aprašymas — tai informacija, kurią gal kas nors ir išpausdins. Bet kai šią istoriją pristatė kaip asmens gyvenimo istoriją — istoriją, kuri išryškėjo teisme, kaltinamojo baigininio žodžio metu, tada daug lengviau sukelti susidomėjimą tokia byla. Tėlainima Dievas visus. Mes tikimės, kad nuostabių pasantgų dėka, pasaulis labiau suartės. Ačiū jums.

— *Jūs neseniai lankėtes Sovietų Sąjungoje. Kokios tenai tikinčiųjų nuotaikos?*

— Kas man ypač krito į akį, tai nepaprastas noras ryšius su Vakarais. Su kuo tik aš besikalbėjau — su etniniais tikinčiaisiais, Intuistais, Bažnyčios atstovais, Partijos nariais — jie visi nepaprastai geidžia ryšių su Vakarais. Jie geidžia patirti, ką mes galvojame, ir įvairiausiais būdais stengiasi užmegzti ryšius, nutiesti bendravimo linijas. Sovietinė visuomenė atrodo žymiai laisvesnė. Nestupraskite manęs klaidingai. Aš nesakau, kad režimas sutelkė daugiau laisvės. Aš nesakau, kad KGB šiuo metu yra pakankamai galiną tiems laisvės reikalavimams užgnaužti. Tai būdinga visiems Sovietų Sąjungos gyventojams, bet ypač krikščionims.

— *Vakarais jau suplaukė ir tebeplaukia daug informacijos apie tikinčiųjų padėtį Sovietų Sąjungoje ir Rytų Europoje. Kokiai buvo šis poveikis?*

— Prieš mus, Vakaruose, dar ligas kelias. Pavyzdžiui, krikščionys Sovietų Sąjungoje įteikė man apeliacijas Pasaulio Bažnyčių Tarybai bei kitoms svarbioms tarptautinėms krikščionių organizacijoms. Aš jaučiu, kad šios organizacijos dar nėra pakankamai susipažinusios su tikinčiųjų problemomis Rytų Europoje. Mūsų būkliškai Sovietų Sąjungoje norėtu, kad Pasaulinė Bažnyčių Taryba, Jungtinės Tautos ir Vatikanas parodytų daug daugiau energijos tikinčiųjų teisių gynime ir tals reikalais kreiptųsi teisiškai į sovietų pareigūnus. Mes Kestono kolegijoje pilnai įjems pritariame. Mes panaudosime visas savo išgales tam tikslui pasiekti. Didelė dalis Rėlijijos ir komunizmo studijų centro veiklos ir yra nukreipta ta linkme. Štai vienas pavyzdys. Mes jau eilę metų aktyviai bendradarbiaujame su Britų Bažnyčių Taryba, ir mūsų pastangų dėka ši organizacija pasidarė žymiai veiklesnė Rytų Europos tikinčiųjų atžvilgiu už bet ku-

Kun. Michael Bourdeaux, Religijos ir komunizmo studijų centro direktorius, mūsų pokalbininkas šiame "Draugo" kultūrinio priedo numeryje.

Mikalojaus Konstantino Čiurlionio minėjimas Hartfordo universitete

NINA GAILIONIENĖ

Mikalojaus konstantino Čiurlionio galeriją Kaune mačiau, būdama tikrai 11—12 metų. Atmintyje pasiliko tik vienas paveikslas. Ant karnelio viršūnės žolėje sėdi kūdikis. Jo rankutė ištiesta į nužydėjusios pienės pūkinę galvutę. Viršum jo didelis juodas paukštis.

Kūdikio galva man atrodė per didelė. Paukščio vienas sparnas neproporcingai ilgas. Šiaip, nors tušdama paaišybos penketuką, kitų "trūkumų" Čiurlionio mene nepastebėjau...

Pienės pūkinė galvutė su pribrendusiomis sėklomis tai dr. Goštauto ir prof. Marijošiaus mintys, pasakytos apie Čiurlionį. Kūdikis tai neužauga reporterė meno ir muzikos srityje. Paukštis, tykys ją pagriebti, tai laikas, kuris nuneš užmarštin jos reportažą. Turime sutikti su amerikiečių pasakymu: "Nothing is as dead as yesterday's paper."

Kadangi akademija — koncertas buvo surengtas A.L. Bendruomenės iniciatyva, tai iškilme atidarė Gintas Žemaitaitis, AL B Conn. Apygardos pirmininkas. Programos pranešėja buvo Zita Dapkienė. Žalvo šifono suknelė, larsė pranešėja buvo žavi akiai, tarsė išplaukusi iš "Jūros sonatos". Jos taiklūs žodžiai, romantika kaisyti, harmonizavosi su bendra minėjimo nuotaika.

Apie Čiurlionį — dailminką kalbėjo dr. Stasys Goštautas, o apie Čiurlionį — muziką prof. Vytautas Marijošius. Kalbėtojus rišo vienas bendras ryšys — abudu neseniai lankėsi Lietuvoje. Taigi jie perdavė ne konservuotą mintis ir apdulkėjusius prisiminimus, bet šviežius įspūdžius iš tenyščio "susitikimo" su Čiurlioniu.

Dr. S. Goštautas kalbėjo ir Vilniuje sausiai prikimštoje salėje. Anot jo, "norėjo išgirsti, ką 'amerikonas' pasakys apie Čiurlionį". Gal būt, jo nusivylimui, ne per didžiausia Hartfordo universiteto auditorija buvo tik pusiau pripildyta. Pasiklausyti "kolumbiečio" gal būtų susirinkę daugiau, bet dr. S. Goštautas iš Kolumbijos persikėlė į U.S.A. 1962 m. ir čia baigė meno studijas. Taigi, jis jau ne svečias, o vienas iš mūsų, tik keliais laiptais stovis aukščiau: dėsto Lotynų Amerikos literatūrą Wellesley kolegijoje ir yra išleides ispaniškai Arte Lithuano ir Arte Columbiano.

Ribotas laiku, dr. Goštautas mėgino nušviesti tik vieną Čiurlionio kūrybos aspektą — savotišką priešingybę. Tai jo didelį diversiskumą ir kartu ryškų, jungiantį vietisumą.

Kad ir paprastą kasdienybę vaizduodamas "Laidotuvių simfonijoje", Čiurlionis lygiai taip toli nuo žemiškos realybės, kaip visoje eilėje jo fantazijos kūrinių, baigiant garsiuoju Rex. Žmonių minioje nėra nei vieno išryškinto žmogaus. Tik šmėklos. Savo kūryboje Čiurlionis yra mistikas, mėginas pavaizduoti paslaptinąs gamtos jėgas, neapčiuopiamas galias, paslaptis, stichijas-kosmosą. Jeigu jis kitaip negalėjo sujungti žemę su dangum, tai bent idėjo saule. Retas jo paveiklas jos neturi. Ir dažniausiai neišku, ar čia saulėtekis ar saulėleidis. Saulė jam savotiška alfa ir omega. Savo mintis dr. Goštautas pajvairino keliomis Čiurlionio kūrinių skaidrėmis, atsivežtomis iš Lietuvos.

Prof. Vytautas Marijošius, (žinomas taip gerai lietuviams, kad nereikalingas jokio pristatymo) apie Čiurlionį — kompozitorių (mano asmeniškam nusivylimui) kalbėjo trumpai. Ir štai dėl ko: pirma, muziką išreikšti žodžiais gana sunku. Antra, ji egzistuoja tol, kol ji girdima. Muzikos negalima palaikyti stagnacijos formoje, kad ja būtų vėl galima pasigrozėti kaip paveiklu. Trečia, kiekvienas žmogus išgyvena muziką subjektyviai. Net du vienodo intelekto ir išsilavinimo asmens gali visiškai skirtingai išgyventi tą patį kūrinių.

Kad Čiurlionis buvo "kosminis panteistas" ir nepataisomas romantikas, tai profesorius sutiko. Bet jis nemano, kad Čiurlionis būtų siekęs (taip yra aiškinan-

čiu) sintezės tarp tapybos ir muzikos. "Sintezė tarp tapybos ir muzikos yra negalima, nes tai du visiškai atskiri fenomenai" — pabrėžė prof. Marijošius. Galutinis sprendimas, vertinant kūrėją, visados priklauso laikui. Šia prasme jau aišku, kad Čiurlionis pasiliks istorijoje kaip tapytojas, ne kaip kompozitorius, nors muzikos jis išmoko savo vaikystėje. Čiurlionio tėvas buvo vargonininkas. Turėjo devynis vaikus. Visi muzikalūs. Apie tėvo fortepijoną buvo spūstis. Mikalojus, būdamas vyriausias, buvo laimingesnis, nes jisai jau galėjo skambinti, kai eilė laukiančių dar buvo ne tokia ilga...

mo) apie Čiurlionį — kompozitorių (mano asmeniškam nusivylimui) kalbėjo trumpai. Ir štai dėl ko: pirma, muziką išreikšti žodžiais gana sunku. Antra, ji egzistuoja tol, kol ji girdima. Muzikos negalima palaikyti stagnacijos formoje, kad ja būtų vėl galima pasigrozėti kaip paveiklu. Trečia, kiekvienas žmogus išgyvena muziką subjektyviai. Net du vienodo intelekto ir išsilavinimo asmens gali visiškai skirtingai išgyventi tą patį kūrinių.

Kad Čiurlionis buvo "kosminis panteistas" ir nepataisomas romantikas, tai profesorius sutiko. Bet jis nemano, kad Čiurlionis būtų siekęs (taip yra aiškinan-

čiu) sintezės tarp tapybos ir muzikos. "Sintezė tarp tapybos ir muzikos yra negalima, nes tai du visiškai atskiri fenomenai" — pabrėžė prof. Marijošius.

Galutinis sprendimas, vertinant kūrėją, visados priklauso laikui. Šia prasme jau aišku, kad Čiurlionis pasiliks istorijoje kaip tapytojas, ne kaip kompozitorius, nors muzikos jis išmoko savo vaikystėje. Čiurlionio tėvas buvo vargonininkas. Turėjo devynis vaikus. Visi muzikalūs. Apie tėvo fortepijoną buvo spūstis. Mikalojus, būdamas vyriausias, buvo laimingesnis, nes jisai jau galėjo skambinti, kai eilė laukiančių dar buvo ne tokia ilga...

— *Vienam savo straipsniui Jūs paskelbėte labai reikšmingą idėją — Jūs pareiškėte, kad krikščionys Rytu Europoje savaip padeda krikščionims Vakaruose. Ką Jūs turėjote omenyje?*

— Taip, šis klausimas susijęs su mano pastoraline veikla ir su mūsų darbais Kestono kolegijoje. Daugelis žmonių Vakarų Europoje ir JAV-ėse gyvena medžiaginiame pertekliuje, bet jie dažnai nutolsta nuo Bažnyčios dvasinės tikrovės ir ima pamiršti Kristaus gyvenimo reikšmę šiandienos būčiai. Mano giliu įsitikinimu, Naujasis Testamentas daug artiemesnis krikščionims Rytų Europoje, negu mums. Jie yra patyrę Kristaus kančią savo pačių kūnais ir dvasiomis. Bet kadangi Rytai ir Vakarai priklauso vienai Bažnyčiai — Švento Povilo žodžiais, Kristaus Kūnui — mes galime iš jų pasimokyti, nes mes esame jų dalis. Ir ko jie mus gali pamokyti, tai patirties, kuri gimsta iš kančios. Kodėl komunizmui nepavyko per 57-erius metus sunaikinti religijos? Nes persekiojimai tik sustvirtino krikščionybę. Ir mums, Vakaruose, labai reikėtų persiimti tokių tikėjimų, kuris žėri priešpaudoje. Krikščionys, kenčiantys už savo tikėjimą Lietuvoje, Sibire, ir kitose Sovietų Sąjungos dalyse, mums suteikia ypatingą pavyzdį. To pavyzdžio dėka, daugelio žmonių Anglijoje ir JAV-ėse gyvenimai jau yra esminiai pasikeitę.

— *Jūs neseniai lankėtes Sovietų Sąjungoje. Kokios tenai tikinčiųjų nuotaikos?*

— Kas man ypač krito į akį, tai nepaprastas noras ryšius su Vakarais. Su kuo tik aš besikalbėjau — su etniniais tikinčiaisiais, Intuistais, Bažnyčios atstovais, Partijos nariais — jie visi nepaprastai geidžia ryšių su Vakarais. Jie geidžia patirti, ką mes galvojame, ir įvairiausiais būdais stengiasi užmegzti ryšius, nutiesti bendravimo linijas. Sovietinė visuomenė atrodo žymiai laisvesnė. Nestupraskite manęs klaidingai. Aš nesakau, kad režimas sutelkė daugiau laisvės. Aš nesakau, kad KGB šiuo metu yra pakankamai galiną tiems laisvės reikalavimams užgnaužti. Tai būdinga visiems Sovietų Sąjungos gyventojams, bet ypač krikščionims.

— *Vakarais jau suplaukė ir tebeplaukia daug informacijos apie tikinčiųjų padėtį Sovietų Sąjungoje ir Rytų Europoje. Kokiai buvo šis poveikis?*

— Prieš mus, Vakaruose, dar ligas kelias. Pavyzdžiui, krikščionys Sovietų Sąjungoje įteikė man apeliacijas Pasaulio Bažnyčių Tarybai bei kitoms svarbioms tarptautinėms krikščionių organizacijoms. Aš jaučiu, kad šios organizacijos dar nėra pakankamai susipažinusios su tikinčiųjų problemomis Rytų Europoje. Mūsų būkliškai Sovietų Sąjungoje norėtu, kad Pasaulinė Bažnyčių Taryba, Jungtinės Tautos ir Vatikanas parodytų daug daugiau energijos tikinčiųjų teisių gynime ir tals reikalais kreiptųsi teisiškai į sovietų pareigūnus. Mes Kestono kolegijoje pilnai įjems pritariame. Mes panaudosime visas savo išgales tam tikslui pasiekti. Didelė dalis Rėlijijos ir komunizmo studijų centro veiklos ir yra nukreipta ta linkme. Štai vienas pavyzdys. Mes jau eilę metų aktyviai bendradarbiaujame su Britų Bažnyčių Taryba, ir mūsų pastangų dėka ši organizacija pasidarė žymiai veiklesnė Rytų Europos tikinčiųjų atžvilgiu už bet ku-

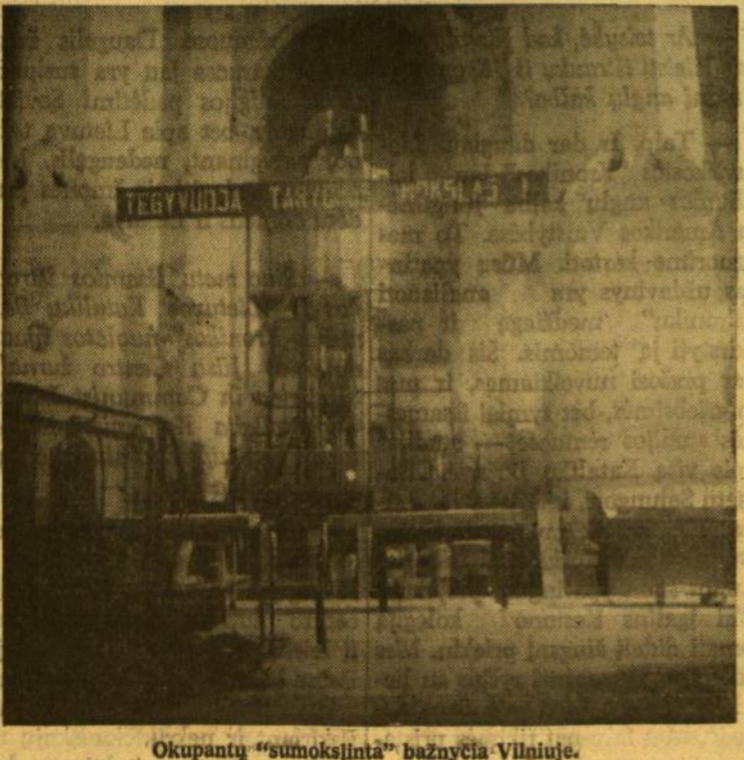
— *Vienam savo straipsniui Jūs paskelbėte labai reikšmingą idėją — Jūs pareiškėte, kad krikščionys Rytu Europoje savaip padeda krikščionims Vakaruose. Ką Jūs turėjote omenyje?*

— Taip, šis klausimas susijęs su mano pastoraline veikla ir su mūsų darbais Kestono kolegijoje. Daugelis žmonių Vakarų Europoje ir JAV-ėse gyvena medžiaginiame pertekliuje, bet jie dažnai nutolsta nuo Bažnyčios dvasinės tikrovės ir ima pamiršti Kristaus gyvenimo reikšmę šiandienos būčiai. Mano giliu įsitikinimu, Naujasis Testamentas daug artiemesnis krikščionims Rytų Europoje, negu mums. Jie yra patyrę Kristaus kančią savo pačių kūnais ir dvasiomis. Bet kadangi Rytai ir Vakarai priklauso vienai Bažnyčiai — Švento Povilo žodžiais, Kristaus Kūnui — mes galime iš jų pasimokyti, nes mes esame jų dalis. Ir ko jie mus gali pamokyti, tai patirties, kuri gimsta iš kančios. Kodėl komunizmui nepavyko per 57-erius metus sunaikinti religijos? Nes persekiojimai tik sustvirtino krikščionybę. Ir mums, Vakaruose, labai reikėtų persiimti tokių tikėjimų, kuris žėri priešpaudoje. Krikščionys, kenčiantys už savo tikėjimą Lietuvoje, Sibire, ir kitose Sovietų Sąjungos dalyse, mums suteikia ypatingą pavyzdį. To pavyzdžio dėka, daugelio žmonių Anglijoje ir JAV-ėse gyvenimai jau yra esminiai pasikeitę.

— *Jūs neseniai lankėtes Sovietų Sąjungoje. Kokios tenai tikinčiųjų nuotaikos?*

— Kas man ypač krito į akį, tai nepaprastas noras ryšius su Vakarais. Su kuo tik aš besikalbėjau — su etniniais tikinčiaisiais, Intuistais, Bažnyčios atstovais, Partijos nariais — jie visi nepaprastai geidžia ryšių su Vakarais. Jie geidžia patirti, ką mes galvojame, ir įvairiausiais būdais stengiasi užmegzti ryšius, nutiesti bendravimo linijas. Sovietinė visuomenė atrodo žymiai laisvesnė. Nestupraskite manęs klaidingai. Aš nesakau, kad režimas sutelkė daugiau laisvės. Aš nesakau, kad KGB šiuo metu yra pakankamai galiną tiems laisvės reikalavimams užgnaužti. Tai būdinga visiems Sovietų Sąjungos gyventojams, bet ypač krikščionims.

Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems.

Okupantų "sumoksjinta" bažnyčia Vilniuje.

Adolfo Valeškos eskiziniai vitražų projektai, vaizduojantys epizodus iš švento Pranciškaus gyvenimo, Toronto Prisikėlimo parapijos lietuvių bažnyčiai Kanadoje.

Kur skaldomas stiklas žėruoja saulėmis

Adolfas Valeška tarptautinėje "Who's who" dailėje

Dail. Adolfo Valeškos meninė veikla pastebėta ne vien Amerikoje. Jis įtrauktas į šiais metais Didžiojoje Britanijoje išėjusią *International Who's Who in Art and Antiques*. Jo pavardė taip pat figūruoja *Enciclopedia Internazionale Degli Artisti*, amerikiečių *Personalities of the West and Midwest* ir *Community Leaders and Noteworthy Americans*.

Pačiame istoriniame ir komerciniame Chicagos centre — "Magnificent Mile," galima užtikti dail. Valeškos meno studiją. Raštinėje trys skaldyto stiklo langai. Kiekvienas stiklo fragmentas, kaip didžiulis brangakmenis, skleidžiantis gaivią šviesą, patalpai suteikia kartu ir jaukią ir magišką atmosferą. Sienoje dail. Valeškos mozaika "Moteris su karveliais".

Rūsio dirbtuvėje skaldomas storasis stiklas. Dirbtuvė primena alchemiko laboratoriją, kurioje vyksta nedaug kam suprantami eksperimentai. Lentynose įvairiausių spalvų importuoto, storo stiklo gabalai. Ant grindų

žėruoja skeveldros ir spalvotos dulkės. Antrame aukšte atliekami įvairūs techniški darbai — piaustomas ir dažomas stiklas. Čia po ilgo ir atsargaus proceso, plono stiklo lakštai tampa langais. Lipant į trečią aukštą, svečią pasitinka du skeptiški katinai. Čia, užsilipus ant stalažo, piešiami langų kartūnai.

Dail. Valeškos langai iškelia vėgę po visą Ameriką — El Paso, Seattle, Orlando Florida, Denver, St. Louis, Raleigh Tennessee, Los Angeles, New Yorkas ir kitur. Šiais metais baigti du 33 pėdų frontonai Florsheim krautuvei Monmouth pirkimo centre, Eatontown, New Jersey. Chicagos miesto centro Marshall Fields "Crystal Palace", puošia jo švelniai suderintų spalvų vitražai. Palos Park ligoninės koplyčioje skaldyti stiklo langai pagal Teilhard de Chardin evoliucines idėjas. Beverly Shores Saint Ann of the Dunes bažnytelėje, Šv. Kazimiero bažnyčioje, Gary, Indiana, Chicagos lenkų jėzuitų koplyčioje ir lietuvių liuteronų Tėviškės bažnyčioje skaldyto stiklo langai. Šiuo metu arch. A. Kulpos

perstatomai Toronto Prisikėlimo bažnyčiai ruošiami eskizai ir projektai keturiolikai langų šv. Pranciškaus gyvenimo ir Kristaus prisikėlimo temomis.

Tegul bus pagarbintas mūsų valdovas už mūsų Seserį Žemę Motiną, kuri mus išlaiko, duoda vaisių, įvairiaspalvių gėlių ir visokių žolelių!

Šv. Pranciškaus "Giesmė Saulei," inspiravo dail. Valeškos eskizus. Juose šv. Pranciškus šelpia elgetą, žuvis vinguriuoja upelyje, pelikanų siluetai. Šv. Pranciškus iškėlęs rankas su Kristaus žaidžiomis, už jo vidurdienio saulė. Voveraitė medyje, ganosi avelės, meška gauda žuvelės, stirnos, kiurkso ežys. Šv. Pranciškus padeda ūkininkams, šv. Pranciškus miške su žveriu-kais.

Dail. Valeškos eskizai vizualinė šv. Pranciškaus gyvenimo poema septyniuose languose. Pranciškus vaizduojamas taip, kaip jį vaizdavo bendralaikis

dailininkas Giotto, 1267-1337, jauno veido, be barzdos.

Tegul bus pagarbintas mano Valdovas ir visi jo tvėriniai, Ypač Sesuo Saulė, kuri atneša mums dieną ir kartu su ja šviesą.

Nuostabiai spindėdama, Aukščiausias, ji mums Tuli (Giesmė Saulei).

A. Pečiūraitė

ČIURLIONIS HARTFORDO UNIVERSITETE

(Atkelta iš 2 pusl.)

Kaip geras pedagogas, prof. Marijošius vis dėlto paliko keltą atvirų klausimų. Kodėl Čiurlionis, gyvendamas romantiškoje Varšuvoje ar scholastiniame Leipzige, visados skubėjo į Druskininkus pas savo motiną. Motina buvo Lietuvon atsikėlusiu Bavarijos vokiečių ainė. Kokią įtaką ji turėjo sūnui? Ar tikrai "blogi lenkai" nuskriaudė "gerą lietuvį", nesuteikdami jam pripažintos premijos? Kur baigiasi istorija, o prasideda legenda?

Prof. Marijošiaus nuomone Čiurlionio muzika neturėtų didelio pasisekimo šių dienų pasaulio muzikos centruose. Kitas reikalas su jo tapyba. Jeigu Pieta buvo atgabenta į New Yorką, Mona Liza į Tokiją, kodėl Čiurlionio meno kūriniai negalėtų būti atvežti į Paryžių ar New Yorką? Tai būtų galima padaryti Lietuvos ir išsivijęs lietuvių bendromis pastangomis. Su tokiu linkėjimu prof. Marijošius baigė savo įdomią kalbą.

Pertraukos metu buvo galima pamatyti gana daug Čiurlionio dailės kūrinių reprodukcijų, o po jos pasiklausyti Čiurlionio muzikos. Prof. Marijošius muzikinių kūrinių neaiškino. Muzikos, girdi, galima klausyti dvejopai: pasyviai, kai klausytojas klausosi, jos nesuprasdamas, ir aktyviai, kai klausytojas ją supranta ir žino pats kūrinių. Kada vėliau publika plojo ne laiku, atrodo, kad klausytojų didžiūma priklausė pirmajai grupei... (Būtų gera, kad ir fotografas būtų klausėsis muzikos pasyviai, tikra ta žodžio prasme, t.y. nesimaišęs ant scenos muzikos atlikimo metu).

Čiurlionio 10 preliudų atliko pianistė Aldona Kepalaitė, viešnia iš New Yorko. Kai pianistė, rudens pastelinių spalvų plisuo-

Ona Mikailaitė

SILUMA

Šiluma apipūta, Stebiuosi iš Tavęs, Saulute Motinute, Kad atminei mane Drauge su lapais, Drauge su žolynais, Drauge ir su žeme.

LAUKIAU

Laukiau ir aš — Dėl to taip šiandien gera šnekučiuotis Su kirmėlaite, Pasišiaušusia ir baisiai skubančia ratu, Su smilga, Vis taip pat, taip pat linguojančia, Su senos obels šaka, Kadaisė palaužta — atgijusia.

Laukiau ir aš, Ir laikiu. Debesų lėtoj procesijoje Einu drauge.

IEVA

Ir aš norėčiau kaip Adomas su Dievu vaikštinėti vakaro vėsoje po medžiais ir kalbėtis, ir nesirūpinti, jog vakarienė aušta...

Ir aš norėčiau skinti obuolius, dalinti juos kupramugariams laukiantiems — visiems dalinti, Iš dykumų atėjusiems...

Vai, kaip pasiūlgstu rojaus, kai sako man: "Su Dievu"...

SUPRATAU

Tąsyk ji buvo didelė akis, be garso raudanti: žemė toli, dangus aukštai. Tąsyk man jos labai pagailo, mėlynakės jūros,

neradusios kalbos su artimaisiais.

DRAUGYSTĖ

Ne džiangsmas Šioj žemėj suriša žmones, O skausmas; Ir tai skausmas, ragautas Iš pasikirų taurių.

Kas turi ausis, tesiklausio, O kas akis, Tenegaili ašarų.

KELIONĖ

Lyja Dideliais lašais ir lapais,

O aš kišu rudens į kišenių Ir keliauju —

Antai, į vakarus Pražvusių saulėlydžių įeškoti.

PAKELĖJ

Parašyta: Jis išėjo ir graudžiai verkė. Tais žodžiais aš tikiu, — tai testamentas, kurio atmesti negaliu.

Kiekvienas gi išėina, kiekvienas gi išėjęs verkia, nesugrižtamai apsikabinęs pirmą pilką medį pakelėj...

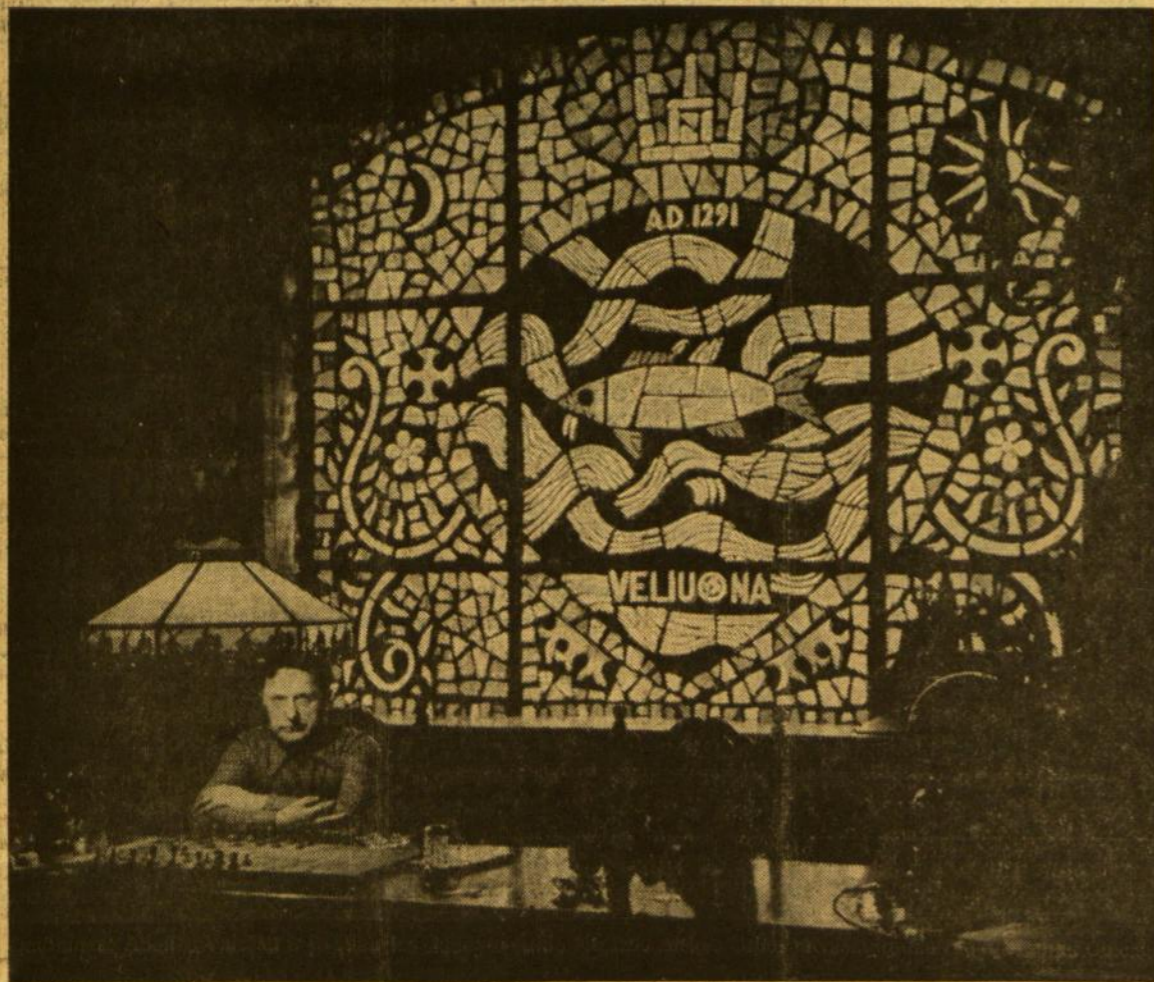
ATODŪSIS

Kaip uždegei klevą, Uždek ir mane Šį austringą rudens, Slapčia pasilenkęs Iš savo liepnotos ramybės, O Dieve.

DŽUKO MALDA

Kaip plonas, plonas kviečio varpos stiebas, Kaip sunkiai, sunkiai svyra jo našta — Ir byra, byra saulės šypsnio vaisius...

Gana! Gana, Dzievuliau mielas! Rieškuobis kiauros, Ir širdis maža.

Dailininkas Adolfo Valeška ir jo sukurtas skaldyto stiklo vitražas Alekso Urbos meniškiųjų nuotraukų studijai Chicago.

toje suknelėje, atsėdėjo prie pianino, priminė tą mistinę moterį iš Čiurlionio paveikslo "Draugystė". Trūko tik čiurlioniškos karūnos ant jos kaštaninių plaukų. "Draugystės" moteris laiko rankoje šviesų kamuolį, gal tą dailininko mėgiama saulė. Kepalauky. (Sekoma, kad Lietuvos

gamta, pašakos ir dainos buvo neišsemiamas aruodas jo kūrybai). O gal tik reprodukcijos taip atrodo, ypač, kad jis vartojo pastelę ir temperą savo originaluose. (Nuimta iš 5 pusl.)

A. Sacharovas — taikos nobelininkas

Penkiasdešimt Nobelio taikos premija gauti kandidatų figūravo sąrašė, kurį sudarė Norvegijos parlamento sukviestas komitetas. Komiteto uždavys aiškūs ir kategoriškas: paskirti Nobelio taikos premiją (140.000 dolerių). Helsinkio klounados metu Suomijos prezidentas Urho Kekkonen, atrodo, labiausiai kritiškai akis sovietų magnatams ir amerikiniams proletarams. Rusų disidentų žurnalas "Posev", net mėgino pranašauti, kad taikos premija galinti tapti Suomijos prezidentui už jo konferencinius nuopelnus.

Tačiau premija paskirta Andrejui Dmitrijevičiui Sacharovui, fizikui, vandenilio bombos išradėju, žinomam sovietų režimo kritikui, narsiam sukileliui prieš bolševikinę valdymą ir valdymo sistemą. A. Sacharovas 54 metų amžiaus. Jis vedęs, turi vaikų, gyvena kukliame bute Maskvoje, gyvena iš akademiško algos, kurios iki šiol iš jo neatėmė, iš 400 rublių.

Tokios yra biografines ir biopolitines naujienas apie taikos premijos nobelininką. Amerikinė spauda noriai atpašakuoja ("Time" ir kt.) 1961-ju metų A. Sacharovo ginčą su galinguoju tada Nikita Chruščiovu. A. Sacharovas neleido sprogdinti 100 megatonų vandenilio bombos. Spauda noriai sugretina savotišką nepaprastybę — garsų inžinierių Nobelį ir garsų fiziką Sacharovą: tai jų abiejų darbas, talentas ir genijus pagamino baisius destrukcijos inagių. Nobelis — dinamita, Sacharovas — vandenilio bomba.

Ankštas A. Sacharovo butas, bet žmonių čia daug. Atvyksta, nakvoja, išvyksta svečiai. Tai vis prieš režimą nusiteikę asmenys. Jie čia miega virtuvėje, išvietėje, koridoriuje. Tai lyg savo laiku L. Tolstojaus dvare "Jasnaja Poljana", kur, kartais atvykdavo minios "Dievo ieškojotojų", utopistų ir fantastų. Jie vis buvo valdžios nemėgiami, o grafo dvare sulaukdavo globos ir valgydinimo.

Ar teks naujam laureatui vykti į Oslo, priimti premiją, tarti ten žodį? Tai, tuo tarpu, spekuliacijų sfera. Oficialioji sovietų spauda jau tarė savo nuopirdį, kuris, aišku, atsakmės ir administracijos sprendimuose: "Taikos premija suteikta A. Sacharovui, remiantis antšiovietine politika!"

Tuo tarpu šiomis dienomis, lyg įvykius koordinuojant, Danijoje vyko A. Sacharovo liudijimo dienos. Šiam liudijimui vadovavo Danijos Vyriausiojo teismo advokatas Tugerodas. Apie 400 asmenų, jų tarpe ir lietuvių, kalbėjo apie kitą mastančiųjų persekiojimus Sovietų Sąjungoje, apie tautinių mažumų persekiojimą Sovietų Sąjungoje, apie religinius persekiojimus.

Tenka spėti, kad šioms investicijoms pagrindas buvo A. Sacharovo laiškas, kurį jis 1974 metais lapkričio 19 dieną adresavo L. Brežnevui ir JAV prezidentui J. Fordui. Šiam laiške A. Sacharovas rašė: "Aš kreipiu tamstų dėmesį į naują politinių persekiojimų bangą, kuri pasireiškė mūsų krašte... Sustiprėjo persekiojimai prieš tikinčiuosius, ypač prieš Pabaltijų respublikų katalikus, prieš unitus ir bapstus (Mano pabraukta. J. G.). Kalėjimuose ir stovyklose kalį neteisėtai nusmerktieji Bukovskis, Gluzmanas, Makarenka, Feldmanas, Ogurcovas ir daug kitų, apie kuriuos aš rašiau prieš penketą mėnesių, jų tarpe žydai, vokiečiai, ukrainiečiai, lietuviai, armėnai ir kiti tautybių asmenys, kuriuos nutiesė už norą išvykti į užsienį" (Mano pabraukta. J. G.).

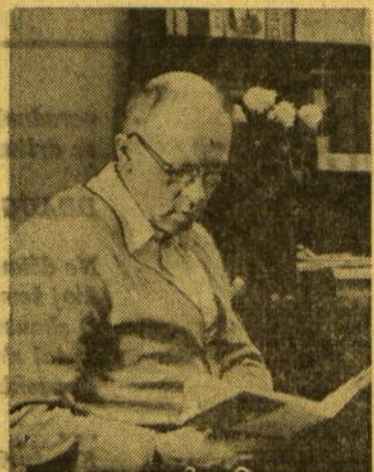
Tad Danijos liudijimų dienos gali tapti naujo tarptautinio tribunolo užuomazga. Tribunolo veikimo sfera: asmens teisių neigimas Sovietų Sąjungoje.

JURGIS GLIAUDA

1975 metų rusų disidentų žurnalas "Posev" (nr. 2) pristato itin aktyvią A. Sacharovo korespondenciją. Jo aštraus protesto laiškei, ginant bendras arba individų asmens teises, adresuoti JT tarybos pirmininkui, JAV prezidentui, L. Brežnevui, "Amnesty International" vadovybei, laisvųjų Vakarų spaudiniams.

Medžagos protestams netrūksta. A. Sacharovas pateikia areštų, ikalinių, tardymų detales, datas, vardus. Visa tai rodo, kad Sovietu Sąjungoje jau veikia geras antihumaninių veiksmų registras. Galime, didžiudamiėsi tarti, tolygus mūsų krašto "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką". Skirtybė tačiau ryški. Mūsų krašte būtinas anonimiškumas. Tai veiklos sąlyga.

Aišku taipgi, kad A. Sacharovas stovi greta žurnalo "Kontin-

Andrejus A. Sacharovas, Nobelio Taikos premijos laureatas, savo bute.

mentas". Žurnalą pradėjus leisti, jis rašė: "Aš tikiu, kad žurnalas įneš savo dalį į labai svarbų, bendražmonišką procesą, sukuriantį ir formuojantį filosofines, moralines ir etines vertybes, kurių dabar trūksta žmonijai... Šia diena nuviltai ir susirūpinusiai... Žurnale dirba žmonės, kurių svarbią gyvenimo dalis praėjo socialistiniuose kraštuose. Šių kraštų tikrovė — tai istorinis fenomenas, labai sunkiai Vakaruose suprantamas. Jo (fenomeno) socialinius, ekonominius ir dvasinius bruožus negalima suvokti pro turistinio autobuso langą arba iš oficialios socialistinės spaudos... Deja, aš tegaliu pasvajoti, kad šis žurnalas ne tik Vakaruose, bet ir daugeliui Rytuose būtų pasiekiamas. Bet vis dėlto turėkime viltį!.."

Daug duomenų tvirtina, kad žurnalas prasiveržė pro stropiai saugojamas sienas ir jau skaitomas Sovietų Sąjungos valdose.

Idomus yra pareiškimas apie A. Sacharovą, kurį vokiškam žurnalui "Die Welt" skyrė rašytojas disidentas Vladimiras Voinovičius. "Draugo" skaitytojai neseniai skaitė apie šio rašytojo romaną "Kareivio Conkino gyvenimas ir nepaprasti nuotykių". V. Voinovičius pramatinčiai nuspejo A. Sacharovo Nobelio taikos premijos laimėjimą. Jo pareiškimas priklauso 1975 metų sausniui: "Sacharovas sukūrė bomba, karui pasibaigus, kada jo šalis ką tik kvėpavo fašizmo baidymais ir buvo iluzijos, kad ši šalis garantuos taiką. Tokias iluzijas turėjo dargi Solženicinas. Tačiau visa tai, ką Sacharovas dabar nuveikia, niekas jo vie-toje neįstengtu nuveikti. Jis asmeniškai daug kuo rizikuoja ir tikrai kovoja dėl taikos. Aš nežinau iki kur siekia jo moksliskumas, bet aš neturiu nė mažiausios abejonės, kad jis yra žmogus didžiulis. Jeigu jis gaus Nobelio taikos premiją, tai bus milžiniška atspirtis kitą mastantiems Sovietų Sąjungoje..."

V. Voinovičius ne tik išpranašavo premijos gavimą, bet nusa-

kė ir taikos premijos paskyrimo A. Sacharovui humanistines tendencijas, politinę tokio paskyrimo reikšmę, laisvųjų gynimo kovos perspektyvas.

Daugelio essays autorius (beveik visi jo raštai gaunami ir vertimuose angļu kalba) A. Sacharovas užsienio laikomais artėjantiu į socialdemokratijos orientyrus. Šitaip laisvajam užsieniui parankiau suprastinti Sacharovą gana komplikuotą politinį ir idėjinį veidą, jo priklausomybę quasi vakarietiškomis teorijoms. Disidentų spauda taip lengvai nesitvarko su plačia jo raštų medžaga. Iš jo veikalų "Mintys apie pažangą, taikų bendradarbiavimą ir intelektualinę laisvę", iš jo netrukus JAV pasirodysiančio veikalų "Mano kraštas ir pasaulis", iš jo poleminių pastabų, kurių apstu Sovietų Sąjungoje ir laisvuose užsieniuose, A. Sacharovas, visų pirma kovotojas prieš totalitarizmą. Daug disidentų vadų įvairiai interpretuoja kovos metodus. Visi be išimties vengia kalbėti ir būti priminti revoliucinių metodų neišvengiamumą. Rusų disidentai nori kovoti su totalitarizmu... taikingai. Totalitarizmas paklus neišvengiamam evoliucijos diktatui. Totalitarizmas pakis į naują, dar nesuvokiama savo formomis, liberalesnę santvarką. Todėl atsirado idomus metodu skirtybės nusakymas: pagal laikrodžio rodyklę ir prieš laikrodžio rodyklę. Totalitarizmo kitimo pagal laikrodžio rodyklę pirmasis etapas bus "komunizmas su žmogaus veidu". Tad — sovietinė santvarka turės vykdomąjį aparatą, kurie bus žmonės! Kitaip tariant: sovietinė santvarka su asmens laisviu respectu. Tai bus ir kitų tolesnių liberalistinių kitimų bazė.

Sovietinės santvarkos reformuotojai "prieš laikrodžio rodyklę", atmeta reformuotojų teorijas, keisti režimą "pagal laikrodžio rodyklę". Jų neabejotinas vadovas yra A. Solženicinas. Atmeta todėl, nes čia per daug utopizmo, įveltas net religiniai-moralinis "atgailos" momentas, figūruoja neaiškios, personaliai įvairuojančios "gyventi ne pagal melą" teorijos, etc.

Mums, lietuviams, neabejotiniems gyvenimo praktikams, ir A. Sacharovo teorijoje "komunizmas su žmogaus veidu" atsišaukia utopija, savotiškas žaismas viltimis, net "kabinetiškumu". Rusus disidentus, gal būt, masinė pilnas, besąlyginis, atviras SSSR konstitucijos įgyvendinimas. Ši, šalinio paskelbta ir Maksimo Gorkio parašytoji konstitucija, jos paragrafų tūryje, pakankamai liberališka, humaniška, masinanti. Bet ir kapitalistinių kraštų konstitucijos niekad prievartos neadoruoja. Atrodo, tokių konstitucijų disidentai nemėgina statyti savo krašto tvarkymo rėmuose. Bet esminis SSSR konstitucijos "konstitutingumas" aiškiai paremtas klasės primatu. Rusų disidentai dažnai "kaktomis laužo sieną, nepastebėdami, kad geriausiai tvarkytis didžiajam konglomeratui pagal Didžiosios Britanijos "nesamą konstituciją".

Šis šuolis į šoną reikalingas A. Sacharovo esminei veiklai nusakyti: jis propaguoja rafinuotą, altiruišką, puikų liberalumą SSSR esamos konstitucijos rėmuose. Nobelio taikos premijos skyrimo komitetas taip apibūdino savo nuopirdį: "A. Sacharovas tvirtai tiki į žmonijos brolybę, i tikrą bendradarbiavimą, kas yra vienintelis kelias apsaugoti žmoniją. Būdamas branduoliniu fiziku, jis turi specialią išvalgą ir atsakomybę, įgalinančias jį kalbėti prieš pavojus, kurie slypi šalių apsiginklavimų lenktyrėse..."

Žurnalas "Time" pastebi: "Sovietų vandenilio bombos tėvas pavirtė neatlaidžiu kovotoju dėl

James Ensor (belgas, 1860-1949)

Intriga (Antverpeno Karališkasis muziejus)

„Antras kaimas“ ruošiasi gastrolėm

Užtikęs laikraščiuose, kad Antras kaimas netrukus gastro-

liuos Toronte, užkalbinau Jaunimo centre su visu pulku antrakaimiečių besisukinėjantį prievaizdą Algirdą Titą Antanaitį, pirmiausia užklaudamas dėl informacijos tikslumo.

Taip, lapkričio 8 dieną atliksime programą Anapilio parapijos metiniame baluje. Beje, savaitę prieš tai, šeštadienį, lapkričio 1 d. vakare tą pačią programą (gal kiek praplėsta) suvaidinsime ir Chicagoje, Playhouse salėje...

— Apie tai neteko gird...

— Nes nesigarsiname. Ką dangi visi dalykai Chicagoje jau matyti. Programa sudaryta iš škitų, vaidintų kelerių paskutiniųjų metų programose. Žinoma, didelė jų dalis yra nauji ir bent pusei mūsų vaidintojų, nes, kaip žinote, jų sąstatas nuolat keičiasi. Torontiečiams, tai viskas bus nauja...

Romas Stakauskas: Toronte Antras kaimas buvo prieš kokią dešimtį metų. Taigi, dar originalioji grupė, iš kurios tik aš

vienas šiandien tesu likęs... Tada jie mus tikrai gražiai priėmė.

Eugenijus Būtenas: Ir dabar į Torontą važiuojame pilnu sąstatu: Jūratė Jakštytė, Vaigalė Kavaliūnaitė, Gailė Mačiulytė, Juozas Aleksišius ir, žinoma, aš su Romu. Taipgi ir Vincas Lušas, kuris tvarkys šviesas ir garso efektus. Iš tenyškėjų kvietėjų itin nuoširdžiai mums rūpinasi Gediminas Kurpis.

Gailė Mačiulytė: Buvau sykį Toronte. Gražus miestas. Nežinau, ar daug ką teks matyti šį kartą.

Vaigalė Kavaliūnaitė: Tai mano pirmosios "tarptautinės" gastrolės. Bus tikrai idomu susipažinti su Kanačos lietuviais.

Jūratė Jakštytė: Į kitą valstybę gastroliuoti tai aš pirmą kartą. Turiu gerą draugę ten, Toronte.

— Minėjote, kad programa sudaryta iš ankstyvesniais metais čia statytais vaideliais: kurie iš jų kamty patinka?

J. Jakštytė: Man tai tikrai gerai praėina "Kryžiažodis"...

branduolinio nusiginklavimo ir dėl SSSR demokratizacijos".

Šiame tvirtinime yra tiesos ir paradoksalumo. Branduolinės vandenilio bombos, kurių autorius ir "tėvas" yra A. Sacharovas, sukrautos sovietinėse saugyklose. Tų bombų šešėlyje L. Brežnevas pajėgia atgabenti į Helsinkio "Finlandijos" rūmus JAV prezidentą ir kartu su juo 34 europinius liliptus. Vandenilio bomba yra jėga ir diktatas. Tuo tarpu tų bombų "tėvas" (pašak "Time") pats pavirto laisvės siekio bomba ir savo nauja, branduolinės fizikos formulėse nežinoma energija sprogdina geopoliti-

nį milžiną, kuris savo galybę remia branduolinės energijos formulėmis!

A. Sacharovo ir A. Solženicino avangard dalyvis, rašytojas V. Maksimovas, reziduojas Paryžiuje, ir iš ten redaguojas "Kontinento" žurnalą, pasakė: "Laikmečių teisme mums atleis viską, išskyrus apmaudo ir beviltškumo nuodėmes".

Apmaudo ir beviltškumo tuo tarpu rusų disidentų judėjime nematyti. Ši nobelinė premija jiems suteiks daugiau giedrių vilčių laimėti. Laimėti kada nors, tolimoje laikmečių perspektyvoje.

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ
IŠ BOSTONO IR NEW YORKO
Išvyksta LAPKRIČIO 21 — grįžta LAPKRIČIO 29
(Leningradas, Vilnius, Kaunas)
KAINA TIK — \$676.00
Paskutinė šių metų grupė išvyksta GRUODŽIO 19 ir grįžta SAUSIO 3, 1976. Kaina — \$984.00
(Leningradas, Vilnius, Riga, Maskva, Helsinkis)
Prie šių grupių galima jungtis iš kitų miestų su papildomu mokesčiu.
Registruokitės iš anksto — vietų skaičius yra ribotas.
TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE
393 West Broadway, P.O. Box 116
So. Boston, Mass. 02127
Tel. (617) 268-8764
Savininkė: ALDONA ADOMONIENE

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGNYBĖS
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 69th Street Tel. RE 7-1941

PODAROGIFTS, INC.
DABAR KAIP TIK LAIKAS SIŪSTI DOVANAS
KALĖDOMS
savo giminėms Lietuvoje ir USSR.
MOTOCIKLUS, ŠALDYTUVUS, SKALBIMO MAŠINAS, TELEVIZIJOS APARATUS, FOTO KAMERAS, SIUVAMAS MAŠINAS.
Taip pat drabužius, medžiagas, kailinius, rankinius laikrodžius ir maisto produktus
Didžiulis Automobilių Pasirinkimas, pavyzdžiui:
MOSKVICH 412 IE
MOSKVICH 427 IE -- Station Wagon
ZHIGULI VAZ 2101
ZHIGULI VAZ 2102 -- Station Wagon
ZHIGULI VAZ 2103
ZAPOROZHETS 968 AE
PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELE firma Amerikoje, siunčianti DOVANINIUS CERTIFIKATUS per VNESDPOSYLTORGA be jokių tarpininkų, bankų, etc.
PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELE firma Amerikoje, pateikianti persuntimo įrodymus, atitinkančius jos susitarimą su VNESHPOSYLTORGA.
Klientų patogumui užsakymus priima šios su mumis bendradarbiaujančios firmos:
Cosmos Parcels Express Corp., 488 Madison Ave., New York, N.Y. 10022
Package Express and Travel Agency, 1776 B'way, New York, N.Y. 10019
Globe Parcel Service, Inc. 723 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106
arba mūsų pagrindinė kontora:
PODAROGIFTS, INC.
240 FIFTH AVE. (tarp 27 ir 28 g-vės), NEW YORK, N.Y. 10001 — TEL.: (212) 685-4537
Atidaryta šeštadieniais iki 5 P.M.

R. Stakauskas: Iš tiesų, tai "Aimez-vous Camus?" geriausiai praėina. Ten galiu pasireikšti kaip individas, be inhibicijų... Man iš viso patinka neaiškūs tipus vaidinti... Pavyzdžiui, kad ir "Kriminalinis romansas", kuriame su Gaile...

J. Aleksišius: "Aimez-vous ir man patinka, tik gaila, kad jo Toronte nevaidsinsime, nes reikės programą kiek trumpinti. Mėgtu ir "Medžiotoją", kurį čia ka tik vaidinome lietuviškoje televizijos programoje.

G. Mačiulytė: Mane visada prajuokina "Pas daktarą" ir "Pasisvečiavimas"... Ir, žinoma, "Laimingi broliai".

E. Būtenas: "Laimingų brolių" čia jau nebeminėk. Tur būt, nė vieno šikito mes taip ilgai ir sunkiai nerepetavome...

— Atrodo, kad į gastrolės vykstate su pakilia nuotaika... Ko pageldautumėt iš tenyškėjų žiūrovų?

R. Stakauskas: Senovės laikais už satyrą valdovai galvas kapodavo. Norėtumėm, kad žiūrovai namie paliktų mūsų kirvius, nes galvos mums dar gali būti reikalingos...

A. T. Antanaitis: Norėtumėm, kad iš mūsų per daug nesitikeitų nė moralistinių pamokų, nė "viršūnių" vaidyboje. Niekada nepretendavome nė į kažkokius aktorius, nei į minties gelmes skituose. Mūsų didžiausias tikslas — žiūrovą pralinksminti, jį gerai nuteikti, priversti jį minutėi užmiršti gyvenimo pilkumą. Šito nuoširdžiai sieksime ir Toronte. Džiaugsimės, jeigu pavyks ir... Turės pavykti! Teatsineša žiūrovai šventadienio nuotaiką!

Kultūrinė kronika

M. K. Ciurlionis

N. Dmitrijeviško medžio raizyns

Ciurlionio vakaras Jaunimo centro kavinėje, Chicagoje, įvyksta šiandien (spalio 25 d.) 8 val. vak. Multi media formoje bus pateikta keliuose ekranuose Ciurlionio tapybos ciklo ir temų suvestinė, visa tai siejant su kosminės muzikos palyda ir astronautinio amžiaus analogijomis. Šio pobūdžio Ciurlionio skaitmeninė programa yra kūrybiškai parengta Teresės ir Jono Bogtų. Visi kviečiami.

VĒLINIŲ NUOTAIKŲ KULTŪRINĖ VAKARONĖ

Chicago Jaunimo centro kavinės kultūrinė vakaronė ateinančią penktadienį (spalio 31 d.) yra skirta žvilgsniui į lietuvių tautosakoje žymią vietą užimančias raugas. Kazys Bradūnas kalbės apie raudų turinį ir formą, apie jų atliepimą mūsų rašytinėje literatūroje, apie lig šiol Lietuvoje dar praktikuojamą kolektyvinį giedojimą šermenyse, visa tai iliustruojant žodiniiais tekstais ir garsiniais įrašymais. Vakaronės pradžia 7 val. 30 min. vak. Vakaronės tema prasmingai parinkta Vėlinių išvakarėms.

RADAUSKO EILĖRAŠČIAI AMERIKIEČIŲ POEZIJOS ŽURNALE

Šešis kartus metuose išeinantis poezijos žurnalas "The American Poetry Review" šių metų gegužės mėnesio numeryje išspausdino ir du Henriko Radausko eilėraščius, angli kalbon išverstus Jono Zdanio. Išversti du dviposmiai eilėraščiai: "Krautuvėlės pardavėja" ir "Peizažas". Pastarasis vertime skamba štai kaip:

LANDSCAPE

In the dense blue Italian heavens
Two trees rolling like wheels,
And glassy and slippery winds ring
Around the trees, singing green.
The landscape rolls downhill to the river.
The sky and the sun spatter to the sides.
While in the leaves, a small sunray
Yellow like a chicken chirps.

Prie vertimų žurnale pridėta taipgi trumpa informacija apie Henriką Radauską, kaip žymų lietuviškosios išsilavinimo poetą, pasitraukusį nuo rusų invazijos į laisvuosius Vakarų. Čia minimi žurnalo adresai toks: The American Poetry Review, Depts. S, 401 South Beoad St., Phila., Pa. 19147. Metinė prenumerata — 5.00 dol., dvejiems metams — 9.00 dol., trejiems metams — 13.00 dol.

ARVYDO ALGMINO PARODA ČIURLIONIO GALERIJOJE

Čikagiečiams bus įdomi naujieji kiti penktadienį (spalio 31 d.) 7 val. vak. Ciurlionio galerijoje atidaroma dail. Arvydo Algimino tapybos paroda. Jaunasis dailininkas šiuo metu tapybą ir piešimą dėsto American Academy of Art. Tai pirmoji jo individuali paroda lietuviškoje aplinkoje. Šiaip anksčiau jo darbais buvo išstatyti McCormick Place-On-The-Lake ir DePaul universiteto galerijose, Chicagoje.

Lapkričio 1 ir 2 d. paroda atdara nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Lapkričio 7 d. (penktadienį) paroda atdara nuo 7 val. vak. iki 9 val. vak. Lapkričio 8 ir 9 d. (šeštadienį ir sekmadienį) vėl nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak.

VYSK M. VALANČIAUS AKADEMINIS MINĖJIMAS IR PARODA CHICAGOJE

Vysk. Motiejus Valančiaus šimto metų mirties sukakties baigminį minėjimą ruošia Lituanistikos institutas lapkričio 16 d. Jaunimo centre, Chicagoje. Bus dvi akademinės paskaitos, kurių vieną skaitys specialiai šiam reikalui iš Philadelphia atvykęs prof. dr. Vincas Maciūnas, antrąją — žinomas istorikas Vincas Trumpa iš Washingtono. Tuo pačiu metu Jaunimo centre vyks M. Valančiaus raštų bei darbų paroda, kuriai eksponatus pateiks red. Br. Kviklys.

Labai galimas dalykas, kad minėjimo metu bus pristatyta mūsų skaitančiajai visuomenei nauja knyga apie vyskupą M. Valančių, kurios spaudos darbai jau vykdomi Morkūno spaustuvelyje. Minėjimą rengia specialus komitetas, dr. Jono Puzino vadovaujamas, talkina Akademinio skautų sąjūdžio Chicago skyrius.

DR. S. ALIŪNO HUMORISTINĖ POEZIJA

Mus pačius ir gyvas šių dienų visuomenines ir kultūrinės aktualijas liečiantis jinksmų eilėraščių dr. S. Aliūno rinkinys "Alijočiaus lapa" šiuo metu jau yra atspausdintas "Draugo" spaustuvelyje, baigiamas įristi ir netrukus bus atiduotas skaitytojams. Rinkinį leidžia Lietuvos knygos klubas.

VIKTORO PETRAVICIAUS IR IRENOS ŠIMKIENĖS PARODA TORONTE

Šių dviejų čikagiečių dailininkų paroda šį savaitgalį (spalio 25-26 d.) vyksta Toronto Lietuvių namuose — Gedimino pilies menėje, Kanadoje. Abudu dailininkai išstato savo naujausius grafikos darbus. Viktoras Petravičius Torontan nuvežė 33 paveikslus, o Irena Šimkienė — 16.

AMERIKOS LENKŲ BIBLIOGRAFIJA

JAV lenkų muziejus išleido klasifikuotą Amerikos lenkų bibliografiją, kurią paruošė J. W. Zurawski. Sužymėta 1700 knygų, žurnalų, tezių, disertacijų ir kitų leidinių angli kalba. Leidinys sudarytas aplankius žymesnius universitetus ir bibliotekas, pavadintas: "Polish American History and Culture" a Classified Bibliography".

Arvydas Algiminas. Zina iš dailininko darbų parodos, atidaromos spalio 1 dieną Ciurlionio galerijoje, jaunimo centre, Chicagoje.

Nauji leidiniai

• AIDAI, 1975 m. rugsėjo mėn. Nr. 7. Mėnesinis kultūros žurnalas. Redaguoja dr. Juozas Girnius, 27 Juliete St., Boston, Mass. 02122. Leidžia lietuvių pranciškonai. Leidėjų atstovas žurnalo reikalams — kun. dr. Leonardas Andriekus, O.F.M. Administruoja T. Benvenutas Ramanauskas, O.F.M., 361 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11-207. Žurnalo metinė prenumerata 12.00 dol.

Naujas numeris pradedamas Antano Maceinos straipsniu "Nuo nihilizmo į Kristų". Straipsnis parašytas Vl. Solovjovo 75-osioms mirties metinėms. Poezijos puslapis skirtas naujiesiems Vlodo Šlaito eilėraščiams ir poeto šių dienų nuotraukai. Apie lietuvių dailininko Mažojoje Lietuvoje ikonografiją rašo dr. P. Reklaitis. Minima taipgi 20 metų sukaktis nuo dailininko Petro Kiaulėno mirties. Apie dailininką ir jo kūrybą rašo dail. Pranas Lapė. Šmaikščią apybraižą skaitytojui pateikia Pranas Dom. Girdžius. Duodama intriguojanti ištrauka iš kardinolo Mindszenty atsiminimų (išvertė Alina Skrupskelienė). 1863 metų sukilimą ir dvasiškį liečia Juozo Vaišnoros, MIC, straipsnis, kurio čia dar tik pradžia.

Apžvalginėje žurnalo dalyje šios temos: Po-Helsinki konferencijos (J. Jokelis); X-tasis gydytojų suvažiavimas (V. Saulys);

recenzuojama K. Bielinio atsiminimų III tomas (Alaušius); Nijolės Jankutės "Nuo devynių iki pirmos" (G. Ivaškienė) ir Eine Dokumentation: Deutsche in Litauen nach 1945 (M.G. Slavėnienė). Duodama smulki ir plati kultūrinio — visuomeninio gyvenimo kronika. Žurnalo numeris gausiai papuoštas Petro Kiaulėno tapybos darbų nuotraukomis.

• TECHNIKOS ŽODIS, 1975 m. liepos — rugsėjo mėn. Nr. 3. Leidžia Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Chicago skyriaus Techninės spaudos sekcija. Vyr. Redaktorius — V. Jautokas, 5859 S. Whipple St., Chicago, Ill. 60629. Tech. redaktorius — J. Slabokas. Administruoja J. Sakalas, 7025 S. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629. Prenumerata 6.00 dol. metams, studentams — 2.00 dol.

Apie vandens atgaivinimą Baltijos jūroje rašo dr. P.A. Maželis. Duodama plati techninė apžvalga, tęsiama technikos žodynas, aptariama A. Radžiaus astronominė poezija, akylai re-

Čiurlionis Hartforde

(Atkelta iš 3 pusl.)

Hart kolegijos amerikiečių studentų styginis kvartetas atliko keturis Ciurlionio kūrinius. Šie "pasyviai ausiai" skambėjo lyriškai, svajingai ir romantiškai. O kad Čiurlionis buvo romantikas, įrodė dr. Goštautas, paskaitęs Ciurlionio meilės laišką savo būsimai žmonai Sofijai Kymantaitė. Studentės amerikietės buvo publikos šiltai sutiktos. Jeigu prof. Marijošius mėgins jų grojimą įvertinti mažiau kaip "A", gali susilaukti tokio priekaišto: "Bet, Profesoriau, mums klausytojai daugiausia plojo!"

Baigiant reportažą, norisi pridėti dar ir savąjį grašį. Nėra garantijos, kad Čiurlionio paveikslai bus atgabenti į Paryžių ar New Yorką. O jeigu taip būtų, kiek amerikiečių važiuotų į New Yorką jų pamatyti? Jeigu Čiurlionis, kartojant Z. Dapkienės žodžius, "atidarė mums duris į pasaulį", kodėl mes negalėjome jam atidaryti duris bent platesnei Hartforde visuomenei?

Salygos buvo idealios. Minėjimas vyko reprezentacinėje vietoje: Hartforde universiteto Millard auditorijoje, nemokamai išrūpintoje prof. Marijošiaus pastangomis. Abudu prelegentai, Amerikos universitetų dėstytojai, būtų savo kalbas pasakę angliškai ne blogiau kaip lietuviškai. Dalį muzikinės programos atliko amerikietės studentės. Lietuviška publika nebūtų buvusi nukriausta, nes joje nebuvo nesuprantančių angliškai.

Ar būtų kas amerikiečių atvykę? Kodėl ne? Lietuvių kilmės amerikiečiai, kurie nesupranta lietuviškai, vengia lietuviškų rengimų. O tokių daug. Kiekvienas lietuvis turi bent kelis amerikiečius draugus iš darbovietės ar kašmynystės, kuriems labai norėtų parodyti ką nors tikrai lietuviško ir kultūringo.

Pagaliau, Hartforde miesto burmistras ir kiti aukštieji pareigūnai daugybę kartų apskurusi-

gistrojami lietuvių techninėje literatūroje, teikiama plati inžinierių ir architektų veiklos kronika.

• THE MARIAN, October 1975. Penkis kartus metuose išeinantis religinės minties žurnalas, leidžiamas angli kalba. Leidžia Marijonų vienuolija. Redaktorius kun. P. Činikas, MIC. Redakcijos ir administracijos adresas: 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 2.00 dol.

me lietuvių klube "gerėjosi" vaikų atliekama programa, paskaitinta kugelio, dešrų ir kopūstų kvapais. Ar jie neužsitarnavo matyti šį ta geresnio, gražesnio ir kultūringesnio? Gal būtų dalyvavusi ir gubernatorė Ella Grasso, pas kurią lietuvių delegacija brausis pro duris Vasario 16-sios išvakarėse.

Sakoma, kad Čiurlionis buvęs neturtingas, be pretenzijų, draugiškas ir labai kuklus. Tai savybės, kurias genijai dažniausiai turi. Bet ne visos tos dorybės bū-

tinios, rodant genijų kūrybą pasauliui. Kai norime būti vis kuklučiai, tai didesni planai taip ir lieka neįgyvendinti.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogių planų atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. Prospect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS NAUJOS — NAUDOTOS Nuomoja, Parduoda, Taiso Virš 50 metų patikimas juma aptarnavimas
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 581-4111

KALĖDINĖS DOVANOS

Tik per Angliją, greičiau, pigiau, geriau. Siūlome aukštos kokybės dovanų siuntinį, kuris bus naudingas kiekvienai šeimai Lietuvoje.

KALEDINIS 1975

3 metrai puiki vilnonė angliška medžiaga eilutei, 2.75 m. stora crimplene medžiaga moteriškam kostiumėliui, arba moteriškam paltui, vyriški nalloniniai marškiniai, arba bliuskute, vyriškas arba moteriškas labai geros rūšies megztinis, 1 vilnonė gėlėta skarelė, 2 gėlėtos nalloninės skarelės, 2 p. vyriškų arba moteriškų vilnonių, arba nalloninių kojinių, 1.80 m. crimplene medžiaga suknelei, arba 1 sv. vilnonių megztinui siūly, 1 sv. šokoladinių saldainių dėžė, 20 anglišku cigarečių. Kaina su įskaičiuotu muitu ir visomis persiuntimo išlaidomis. \$160.00

Paruošiame specialius maisto siuntinius 1975. Kaina su muitu ir persiuntimo išlaidomis. \$50.00
Tam, kas pageidauja pats sudaryti siuntinį, siūlome šiuos dalykus:

- 3 m. labai gera angliška kostiuminė medžiaga. \$45.00
- Stora su ornamentais crimplene medžiaga 1 m. \$ 7.00
- Crimplene medžiaga suknelėm 1 m. \$ 6.50
- Nalloninis kailis moteriškam paltui. \$33.00
- Dirbtinis mink moteriškam paltui. \$54.00
- Vilnonė žieminiam paltui medžiaga. \$36.00
- Vilnonė gėlėta skarelė. \$ 8.00
- Komplektas moteriškų nalloninių apatinių \$10.00
- Perukai, įvairių spalvų. \$30.00
- Nalloniniai marškiniai. \$ 9.00
- Vilnoniai arba Acryleno nertiniai. \$19.00
- Lietsargiai Telescop. \$10.00

Šitos kainos yra su įskaičiuotu sovietiniu muitu. Reikia pridėti tik persiuntimo išlaidas.

Prilimame užsakymus: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų, šaldytuvų ir kt. Persiunčiame pinigų dėl tokių prekių, kurias negalima iš čia pasiųsti.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus prekėmis arba pinigais į Lietuvą arba kitas šalis.

BALTIC STORES LTD.

(Z. Juras)
421 Hackney Road
London, E.2. England
Telef. 01 739 8734 arba 01 460 2592

Hot Springs is fun for everyone

Let us tell you about our mountainside swimming pools, golf courses, three lakes, tennis, social programs, dining and dancing. Let us tell you about our private bathroom where you'll find those world-famous Hot Springs thermal waters. And let us tell you about our special summer rates.

CHICAGO OFFICE 325-0022

Area attractions include I.Q. Zoo (training of performing animals), a diamond mine, unique pottery works and some of the best fishing in the world.

Ask us!

#917
Name _____
Address _____
City _____ State _____ Zip _____
Arington HOTEL/BATHS
HOT SPRINGS NATIONAL PARK, ARKANSAS

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mūsų parodytą pasitikėjimą.

Mes norėtum būti Jums naudingi ir zteityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$40,000.00

Frank Zogza, President

5 1/4 %

All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

7 1/2 %

4 Years Savings Certificates Minimum \$5,000.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Pres.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. ryto iki 5 v. vak. PIRMAID. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v.

7 3/4 % Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
6 1/2 % Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
5 1/4 % Mokamas už investavimo sąskaites

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5938

MOTERŲ METŲ MARIJOS MĖNUO

VYSK. V. BRIZGYS

Sv. Marijos vardas lietuvių tarpe beveik visuotinai yra gerbiamas. Galima džiaugtis ir didžiūti mūsų poetais, muzikais, menininkais, kad jie savo genijaus tiek pašventė Marijos garbei, jog lietuvių šventovės puošia jų kūriniai; sukurtos giesmės yra ne menkesnės už didžiųjų tautų gėjų kūrinus.

Dauguma mūsų esame augę šeimose, kuriose jų nariai visi kartu spalio mėnesį kasdien kalbėdavo rožinį. Ne koks žemesnis autoritetas, o per eilę šimtmečių beveik kiekvienas popiežius, ir dabartinis Paulius VI šiai temai skirtingais vešais dokumentais vis primena ir ragina sekti tradicija spalio mėnesį garbinti Mariją rožinio maldą. Mums žemesniems beveik nedera tuos raginimus kartoti.

Lietuvių informacijai tik pakartotus, kas buvo anksčiau jau rašyta, vieną mūsų laiko nesusioprintama. Dar vykstant Varikano II susirinkimui ir tuoj po jo buvo vienas kitas įvykis, kad jaunuolis kunigas savo pažangumo nuotajikas bandė parodyti tuo, kad viešai metė į šalį rožinį, skelbė, kad tai jau atgyvenusi malda. Tai buvo tik nesuprati- mai, įvykė, reikalo kaip dera ne neištyrus, ne nesupratus. Tiesa, kad Vatikano II susirinkime buvo primintas ne vieno anksčiau kel- tās rožinio ašalaidų sąlygų klausimas.

Dar prieš susirinkimą ir aš esu rašęs atatinamai Kongrega- cijai šiuo reikalu, kalbėdamas apie tikinčiuosius komunistų ka- lėjimuose, vergų stovyklose, kur kaliniai negalėjo turėti rožinio. Susirinkime šis klausimas ilgą aiškinimų nebuvo reikalingas, jis buvo visų priimtas. Dabar, kad įgijus už rožinio maldą ašalaidus, nėra skirtumo, ar ta malda kal- bama turint rožinį, ar be jo. Palaimintas rožinis lieka tik į- rankis pasigelbėti, kad maldoje nesuklystum, o ne atlaids įsigyti. Po Vatikano II susirinkimo nauju bendru patvarkymu atlai- dai skiriami maldai, geriems dar- bams, o ne daiktams. Taigi ne rožinio malda panaikinta ar nu- vertinta, o tos maldos pagelbinė priemonė ir lieka tik priemone be ypatingų privilegijų.

Žmogaus krikščioniškas tobulumas

Kalbant apie Sv. Mariją, jos asmuo yra per daug turinings, kad jos garbei skirtas mėnuo mums primintų tik malda. Kas praktikuoja mąstymą, tu dviejų gegužės ir spalio mėnesių kiek- vienai dienai gali rasti gražių prasmingų temų Marijos asmeny- je. Kad mums nesiseka savyje nukopijuoti Mariją, tai todėl, kad kiekvienas žmogus yra tiek at- kiras individas, kad ir amžinieji, mums visiems bendri žmogaus klausimai lieka kiekvienam in- dividui atskirai jo klausimais.

Antai, kalbant apie žmogaus krikščionišką tobulumą, jo nie- kad neįgyvendinsime taip, kad kieno nors pastektas savaime per- citų ir kitiems žmonėms. Net tė- vai natūraliu keliu gali perduoti savo vaikams daug fizinių ir

psichinių savybių, oet vaikai ne- paveldi automatiškai savo tėvų ne mokslo, ne jų pasiektų sielos dorybių. Vaikai šių dalykų tiek išigis, kiek patys pasistengs. Tuo labiau, nors būtume ir karš- čiausi Marijos garbintojai, jos do- rybių nepasėkime be savo pas- tangų. Dorybės net malda neiš- prašomos, jos įgyjamos ilgo lai- ko stropiu, nuolat kartojamu jų praktikavimu.

Idealus pavyzdys moterims

Nors Marija yra reikšminga mums visiems, tai vis tiek ji yra moteris savo prigimtimi, charak- teriu, dorybių pasireiškimo būdu. Ji gyveno seniai, prieš 19 šimt- mečių, labai skirtingose nuo mū- sų laiko tradicijose ir dvasios są- lygose. O vis tiek ir šiandien daugeliu atžvilgių ji yra idealus pavyzdys kiekvienam žmogui, o ypač moterim.

Tėmijant mūsų laiko tenden- cijas ir jų reikšimosi būdus, atro- do, kad kalbose ir veikloje mo-

ters išlaisvinimo tema neišven- giama nesupratiimų. Daugiau negu verta, o būtina prisiminti, kad ir šiandien yra kraštų ir tautų, kur moteris pagrįstai šau- kiasi išlaisvinama. Būtų net per- daug imtis išskaičiuoti tas visas šalis ir jų papročius, turėtume apkalbėti visą Aziją, Afriką, Pie- tų Ameriką, salynus, Europos Ru- siją. Ne praelyje, o šiandien yra kraštų ir tautų, kur moteris, kol netekėjusi yra tėvo (ne motinos) tikra vergė, beteisė daiktas, kaip to tėvo gyvuliai ar daiktai. Ati- duota vyrui (niekas jos neklau- sia, ar ji su tuo sutinka), ji tam- pa tokia pat beteisė nuosavybė vyro, kurio prieš tai gal niekad nematė, ne tik kad nesutiko už jo tekėti. Ar nėra ko kalbėti apie moters darbus SSSR? Tam- čiau ne retais atvejais moters iš- laisvinimo žodžiu suprantama vi- sai kas kita. Kalbama apie moters lygybę su vyru, laisvę nuo na- tūralios ir krikščioniškos etikos reikalavimų. Vyro ir moters tei- sės seka iš pareigų.

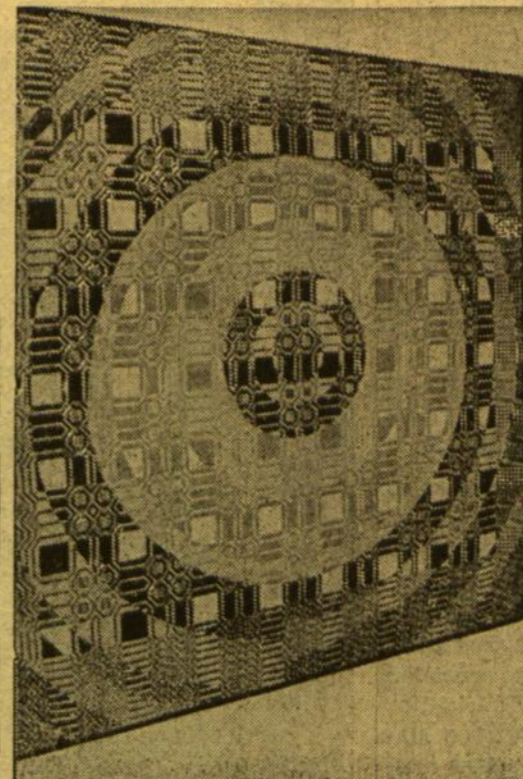
Yra visai nelogiška kalbėti, ku- ris yra pranašesnis — vyras ar

moteris. Vyras turi savo prigimtį, pareigas ir teises, kurių neturi moteris. Moteris taip pat turi sa- vo prigimtį, pareigas ir teises, ku- riu ne uri vyras. Bene reiktų pa- vyzdžiais aiškinti, kad net tos pat lyties asmens — vyrų ar moterų savo pareigomis ir tei- sėmis skiriasi net pagal luomus, profesijas, įvairias pareigas. Ir šia proga prisimintina, kad teisės se- ka iš pareigų, o ne atvirkščiai. Asmuo, neatliekas kurių nors pa- reigų, tuo pačiu netenka ir tei- sių, atatinkančių tas pariegas. Sa- vinimas teisių be pareigų yra na- ūralios tvarkos ir žmonių san- tykių iškraipymas.

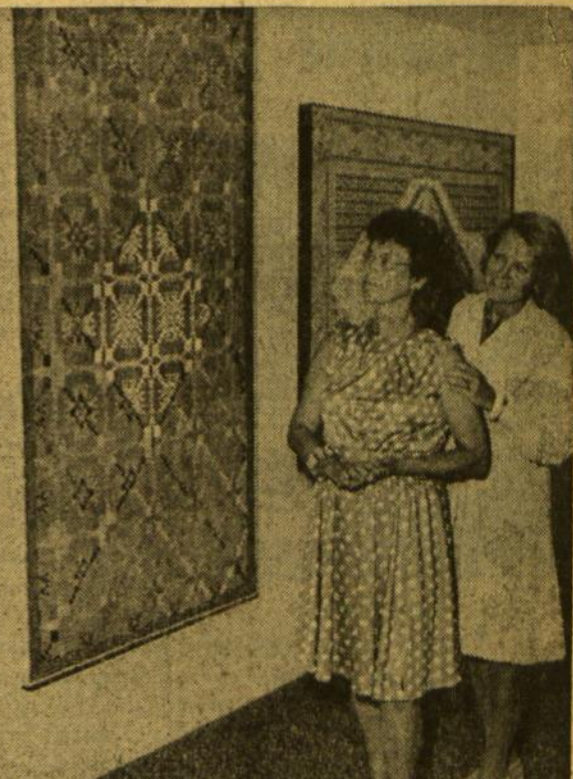
Posakis, kad visi esame žmo- nės, dažnai klaidingai aiškina- mas. Iš to, kad visi esame žmo- nės, dar neseka, kad tarpe vyrų ir moterų nebūtų jokio skirtumo. Kaip juokingas būtų vyras, kuris stengtųsi visur būti panašus į moterį, taip lygiai juokinga bū- tų ir moteris, besistengianti visur būti panaši į vyrus. Tokia ten- dencija neturėtų nieko bendro su pažanga ir kova už teises. Galu- tina, tai būtų tuščios pastangos, nes jomis žmonių prigimties ne- pakeisime. Kas kita aiškintis iš šio prigimties skirtumo kylančias pareigas ir teises, stengiantis jas saugoti.

Šūkiiai apie moters išlaisvinimą

Negalima nutylioti, kad mūsų laikais ne viena moteris, besiskel- bianti kovotoja už moters išlais- vinimą, viešai skelbia panieką natūralios ir krikščioniškos eti- kos reikalavimams. Ar tai dary- tų vyrų ar moterų, apie tokias galima trumpai pasakyti, kad jie siekia žmogų ne išlaisvinti, o su- niekinti. Kur ir kiek yra pagrįs- tu reikalo kalbėti apie moters iš- laisvinimą sveika, teisinga pras- me, civilizuotas pasaulis tikrai per mažai kalba. Šiandien ir UN kalba apie tautelių politinę ne- priklausomybę, bet tyli apie mo- ters — vergės beteisiskumą įsti- suose kontinentuose. Ne daug

Dailininkės Vanda Balukienė ir Janina Marks Lietuvių dailininkų darbų parodoje Gary Artists League galerijoje, Gary, Indiano.

Nuotr. John Mitchell

apie tai kalba ir tos moterų, šiandien garbiai šaukiančios apie moters išlaisvinimą.

Ir tai verta dėmesio, kad šiandien ne viename krašte ir ne vienoje srityje dvasia ir viešoji moralė yra tokia, kad derėtų daugiau kalbėti aplamai apie vyro ir moters kilnumą. Tiek vyrų, tiek moterų, ne tie sau ir žmonijai daugiau gero padarė, kurie gyvenimu ir žodžiu skleidė dvasinį, dorinį nuosmūį, o tie, kurie paliko natūraliai ir krikš- čioniškai kilnaus žmogaus pavyz- dį. Jau nelyginant Sv. Marijos su kitais žmonėmis, net tokia ma- žai kilno matyta, patl neadaug žmonių sutikusi, vos 24 metus gyvenusi karmelitė vienuolė Vai- kelio Jėzaus Teresė Martin savo autobiografija "Vienos sielos is- torija" moterų pasauliui ir visai žmonijai davė daugiau gero, ne- gu garšios skelbėjos kreivai sup- prasto išlaisvinimo. Tuo labiau Sv. Marijos pavyzdys nėra praradęs savo vertės veikiančiom ir kalbančiom apie moters prigim- ties ir asmens kilnumą, pareigas ir teises.

Iš moterų pasaulio

Indrė Ramanauskaitė, Jaunu- čio Puodžiūno mokinė, šoks lap- kričio 9 d. Užburtų vaikų vaidi- nime Jaunimo centre, Chicagoje, ugnies šokį, ne Danutė Brušky- tė, kaip buvo anksčiau pranešta.

Vida Galėnaitė, baigusi Valei- šaitės studiją, moko vaidintojus grupinių šokių.

Nijolė Pupienė mankština zui- kius, kurie šoks pagal lietuviš- ką melodiją toje Eglutės šven- tėje.

Grazina Talandienė parūpins grimą ir nugrimuos visus Už- burtų vaikų vaidintojus. Tai jos auka "Eglutei".

Aušros Vartų tunto *Grazinos* būrelis Chicagoje talkina Irenai Šerelienei, režisuojant "Užburtų vaikų" vaidinimą.

Mokytojai Elena Juknevičienė tarpininkaujant, Montessori Kriaučiūnų vardo namelių ad- ministracija leido naudotis pa- talpomis Eglutės jubiliejinio vaidinimo repeticijoms.

Dail. Jadvyga Paukštienė su- kūrė iliustracijas *Danutės Lip- čiūtės-Augienės* knygal "Močiu- tės dovanėlė" Knyga spausdina- ma M. Morkūno spaustuviėje.

Sol. Alodijai Dičiūtėi-Tre- čiokienei specialiai dedikuota daina "Svetimi kalnai" (žodžiai B. Brazdžionio) sukūrė prof. V. Jakubėnas, minint L. D. K. Bi- rutės dr-jos auksinį jubiliejų.

Moterų komitetas, kuris ruo- šia Altos banketą pagerbti lie- tuvių draugus Washingtono

SOLISTĖS DIČIŪTĖS DAINOS BIRUTININKŲ JUBILIEJUJE

Lietuvos atkūrimė savomis gyvy- bėmis tėvynę laisvusių ir ne- priklausomybėje laisvės sargybo- je budėjusių karių šeimų moterų draugija, pasirinkusi neužmirsta- mą Lietuvos D. kunigaikštienės Birutės vardą, lapkričio 9 d. Chi- cagoje švenčia auksinį jubiliejų. Iškilmės pradėdamos 11 v. šv. Mi- šiom's Jėzuitų koplyčioje, kur gie- dos platus pasisekimo susilauku- si solistė D. Kučėnienė, vargo- nuos muz. M. Motekaitis. Po pa- maldų — iškilmės prie Zuvusių dėl laisvės paminklo.

Vakare 6 v. iškilmingoji aka- demija Tautiniuose namuose, 6322 S. Kedzie, Čia kalbės gen- kons. J. Daužvardienė, LKV s- gos Ramovės c. v. pirm. pulk. K. Dabulevičius, LKV s-gos Chica- gos skyriaus pirm. A. Tveras.

laikraštinišką *William Anderson* ir kongresmaną *E. Dervinskį*, praeitą antradienį posėdžia- vo sėkmingam jų priėmimui ir pasiskirtę pareigomis. Šilan- džiai dirba suėjusios vietinės lietuviškos ir naujos ateivės, jaunos ir didesnių patyrimų vi- suomenininkės: *Christine Austin*, *Marta Babickienė*, *Liusė Dargienė*, *Alona Davkus*, *Zu- zana Juškevičienė*, *Jolanda Ke- relienė*, *Monika Kripkauskienė*, *T. Kuzas*, *W. Lapienė*, *Faustina Mackevičienė*, *Matilda Marcin- kienė*, *Jolanda Mockaitienė*, *Emilija Pakštaitė*, *Marija Re- mienė*, *Alicija Rūgytė*, *Adelė Zunas*, *Halina Žitkienė*. Banke- tas bus Chicago's Pick-Congress viešbuty lapkričio 22 d.

Lietuvėms moterims užda- ros rekolekcijos įvykis lapkričio 79 d. Cenacle vienuolyne, 11600 S. Longwood Dr., Chicagoje. Va- dovaus prel. dr. V. Balčiūnas. Visos moterų (ir studentės) kviečiamos pasinaudoti šia retai pulkia proga susikaupt dvasini- ai ir pailsėti fiziniai. Norin- čios dalyvauti turi tuoj regist- ruotis ir daugiau informacijų gauti: dr. Jonė Meškauskienė, 6623 S. Francisco Ave., Chicago, Ill. 60629, arba telefonu PR 6-9801.

Nobelio premija moteriai?

Kadangi šie yra Tarptautiniai moterų metai, iš Stockholmo sklido žinios, kad šių metų No- belio premija literatūrai gali atitekti moteriškai giminei. Sva- riausiai buvo minimos kandida- tės Nadine Gordimer iš Pietų Afrikos ir Doris Lessing iš Didž. Britanijos. Tačiau premija pa- skirta italų poetui Eugenio Montale.

Po solistės rečitalio birutininkų jubiliejuje bus šio garbingojo sąjūdžio narių rūpestingai paruo- štas banketas ir šokiai, grojant Ažuolo Stelmoko orkestrui.

Solistė Dičiūtė pusimčio operų rolėse

Meninę programą atliks Lie- tuvos valstybės operos solistė Alo- dija Dičiūtė - Trečiokienė, forte- pijonu palydima prof. V. Jakubė- no. Solistė išpildys giesmė kuni- gaikštienės Birutės garbei, sukurtą komp. K. V. Banaičio, aran- žuotą komp. G. Gudauskienės. Taip pat padainuos dar naują prof. Jakubėno specialiai sukurtą dainą, o taipgi porą arijų.

Turtingu balsu apdovano- toji sol. Dičiūtė, nors gimusi Uk- rainoje ir ten Komenskoje pradė- jusi gimnaziją, bet augo Aukštai- tijoje ir ėjo mokslus Utenos gim- nazijoje, brandos atestatą gau- dama Aušros gimn. Kaune, Bal- sų lavino Kauno konservatorijo- je, 1928 m. baigdama dainavimo klasę. Vėliau dainavimo studijas gilinavo Paryžiuje, Romoje. Lie- tuvos operos žydėjimo metu 1930-1944 m. mūsų solistė (mezzo so- pranas) yra dainavusi net 49-se operų rolėse Kaune, atlikdama tokias žymias partijas kaip Carmen, Dalila (Samsone ir Dalilo- je), Marta (Pakalnėje), Marina (Borise Godunove). Taip pat dainavo radijo programose Lietu- voje, Estijoje, daugely vietų kon- certavo Vokietijoje.

Rečitaliai ir darbas dainavimo studijoje

Atvykusi 1947 m. į JAV, apsi- gyveno Chicagos apylinkėse. Čia surengė savo dainų rečitalį Kim- ball Hall, dainavo Carmen Studebaker teatre, taip pat, stan- tant Joanną d'Ark Orchestra Hall, su Nordic Filharmonic or- kestru koncertavo ir dainavo šve- dy bei įvairiuose Music Art klubuose. Gausiai yra dainavusi lie- tuvių parengimuose, pvz. prof. Biržiškos, prof. Sruogos akade- mijose ir eilėje minėjimų.

Šešiolika metų turėjo savo stu- diją Chicagos centro meno rū- muose, o jau 11 m. turi dainavi- mo studiją Tinley Parke ir yra išleidusi visą eilę garso pasiek- sių solisčių. Po vyro dr. Trečio- kio mirties gyvenama vienvietėje Tinley Parke, dainos meną sklėi- džia savo studijoje. Daugelis lie- tuvių, o ir kitataučių, turi malo- numo gėrėtis jos dainų plokštelė- mis: 20 operų arijų, Kai krinta lapai, Lietuvos liaudies dainos, Poeme de l'Amour et la Mer. Jos turtingas balsas, ilgo ir rūpestin- go lavinimo nuskaidrintas, dau- geliui neša gilų meninį pasigėrė- jimą.

Po solistės rečitalio birutininkų jubiliejuje bus šio garbingojo sąjūdžio narių rūpestingai paruo- štas banketas ir šokiai, grojant Ažuolo Stelmoko orkestrui.

J. Daugailis

Dailininkės, kurių darbai buvo išstatyti parodoje L. F. B. studijų ir polsio savaltės metu Kennebunkporte, Maine. Iš kairė į dešinę: E. Rastancienė, Smalinskienė, M. Ambrozaitienė ir E. Baužienė. Nuotr. V. Mazėlo

Amerikos Lietuvių Tarybos ruošiamo banketo, pageriant laikraštinišką Bill Anderson ir kongresmaną Edward Der- winski, komiteto dalis: Iš kairės: M. Marcinienė, kun. A. Stašys, I. Bilnstrubienė, H. Žitkienė, Antroj eilėje: Z. Juške- vičienė, T. Kuzienė, K. Austin, M. Kripkauskienė ir F. Mackevičienė. Nuotr. Z. Degučio